

EL MIRALL

Núm. 161

3,01 EUR

Dossier

*Converses amb
Tomeu Penya,
Joan Miquel Oliver,
Miquela Lladó,
Marta Elka...*

• • •

Entrevista

*Joan Bibiloni,
el petit gran geni
de la guitarra*

• • •

Visions

*Quan els
carrers de Palma
canten*

• • •

Cinefàgia

*Com vares
aprendre a besar*

• • •

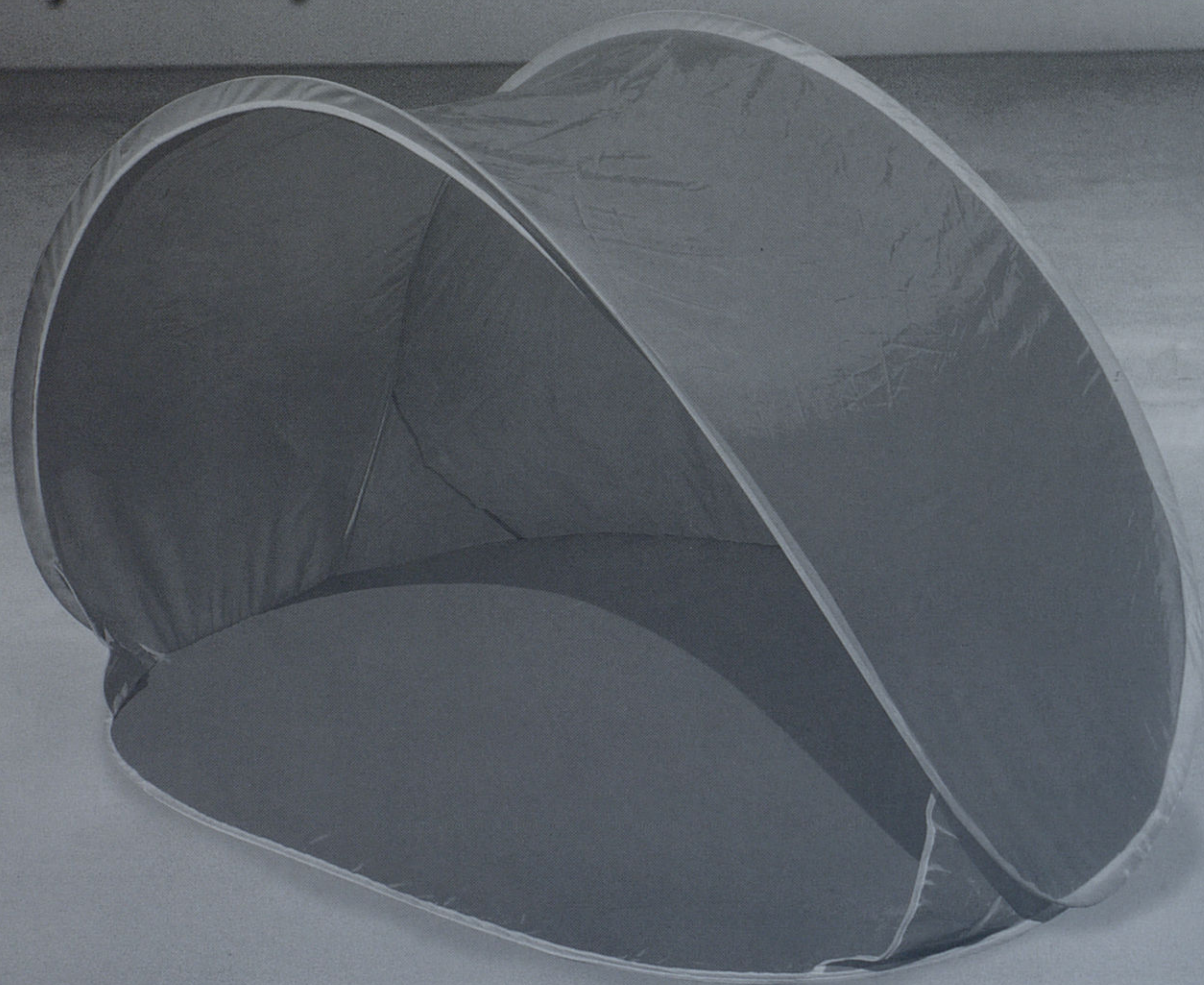
Art

*Les finestres
dramàtiques
de Ramon Canet*

Especial:
Un futur per a la cançó en català

Aquest paravent, de regal

Ara, en contractar una nova targeta **VISA**
o **EURO 6000 MASTERCARD** de “SA NOSTRA”
et regalam un paravent com aquest*.

(*) Promoció vàlida fins al 31 d'agost de 2005 o fi d'existències, al realitzar un consum mínim de 250 euros en el mateix extracte.

“SA NOSTRA”

CAIXA DE BALEARS

EL MIRALL

EDITORIAL

UN CANT A LA NOSTRA LLENGUA

4

DOSSIER

UN FUTUR PER A LA CANÇÓ EN CATALÀ

5

ENTREVISTA

RAFAEL M. CREUS. JOAN BIBILONI, EL PETIT GRAN GENI DE LA GUITARRA

24

CANÇONS

M. MAGDALENA GELABERT I MIRÓ. CONTANT, CANTANT!

31

VISIONS

MONTSERRAT GONZÁLES. QUAN ELS CARRERS DE PALMA CANTEN

32

NOTES LITERÀRIES

LLORENÇ VICH SANCHO. LA GRAN NEVADA DE NEUS CANYELLES

34

OPINIÓ

TONI ROIG. TORNEN LES DEMOSTRACIONS SINDICALS DEL FRANQUISME

37

CINEFÀGIA

MATIAS VALLÉS. COM VARES APRENDRE A BESAR

39

ART

CARLES CANALS. FINESTRES DRAMÀTIQUES PER A RAMON CANET

42

MISCEL·LÀNIA

JAUME LLADÓ

44

EL MIRALL

REVISTA CULTURAL
Juliol de 2005 · Núm. 161

Edita:
OBRA CULTURAL BALEAR

Publica:
Associació EL MIRALL
C/ de la Impremta, 1, pral. 2a
07001 Palma

Adreça electrònica:
<http://www.ocbweb.org>
elmirall@ocbweb.org

President:
Jaume Lladó

Director:
Josep Melià

Cap de redacció:
Carles Canals

Consell editorial:
Jaume Lladó
Josep Melià
Carles Canals
Pere Marí

Publicitat:
Santi Adrover

Producció, administració
i publicitat:
Tel.: 971 72 59 37
Telefax: 971 71 93 85
Apartat de correus 179
07080 Palma

Delegació a Barcelona:
Omnium Cultural
C/ Diputació, 276 pral.
08009 Barcelona

Delegació a València:
Acció Cultural del País Valencià
C/ de Moratín, 15
46001 València

Els articles publicats en
aquesta revista expressen
únicament l'opinió
dels seus autors

Foto de coberta
El Mirall

Disseny
Marco Spinazzola

Maquetació i fotocomposició
Ecogràfic

Impressió
Xisco Arts Gràfiques
C/ del Baix Riera, 1-A, Palma
Tel. 971 475754

Dipòsit legal
PM 10-1987

Universitat de les
Illes Balears
Servei de Biblioteca i
Documentació
Edifici Guillem Cifre
de Colonya

UNIVERSITAT DE LES ILLES BALEARS

5107144425

Un cant a la nostra llengua

Editorial

No importa, en aquestes planes, emfatitzar la importància de la llengua. Com sap la pràctica totalitat dels nostres lectors, l'idioma determina la nostra identitat. La llengua no solament és una eina de comunicació, sinó que marca la nostra manera de veure i de sentir el món. Cada llengua i cada cultura són una font autèntica de creació de diversitat. Igual que la biodiversitat és un element fonamental al món de la flora i la fauna, els pobles diversos, amb la seva llengua i la cultura com a elements definitoris, constitueixen la biodiversitat al món dels humans.

Una llengua que no és parlada és una llengua morta. Una llengua que no és utilitzada en la creació literària i en la música és una llengua cridada a un futur fosc. Segles de dominació i de persecució lingüística han fet que molts de mallorquins, menorquins, eivissencs i formenterers hagin interioritzat que la seva llengua només serveix per a usos casolans. En el subconscient de molta gent encara roman la visió que la llengua de creació és la castellana, perquè és la important, és la que permet una gran difusió. Aquest autoodi també ens ha fet i ens fa una mica de mal. Un mal no solament de creació, sinó també en la generació d'un públic estable que doni sentit i faci possible una indústria cultural en català.

Sigui com sigui, allò cert és que la llengua catalana pròpia de les Balears compta en aquesta terra amb un estol de creadors i de consumidors més que important. De creadors, en una multiplicitat de disciplines. Lògicament també en el món musical, en què el nostre panorama és engrescador, ja sigui en la música més tradicional, ja sigui en el món de la interpretació d'autor o en el món del pop rock més modern. Tenim un bon nombre de persones i grups compromesos a construir una obra de qualitat i en la nostra llengua. I d'això ens n'hem de sentir satisfets tots, perquè aquest fet dona potència, prestigi i empena al nostre idioma.

Lògicament però, juntament amb els creadors, ha d'existir un públic. I no solament un públic, sinó també uns instruments per fer arribar la creació a aquest públic. Els mitjans de comunicació de titularitat pública tenen una responsabilitat ben evident en aquest àmbit. La legislatura va començar amb el tancament de l'emissora Som ràdio; un intent efímer d'aconseguir posar en marxa des del Govern un mitjà que acostàs la creació feta aquí a tots els ciutadans. Ara estam en fase de llançament d'IB3, tant de ràdio com de televisió. És indubtable que IB3 s'hauria de comprometre a ser un canal de difusió estable i ambiciós de tota la creació feta en català a les nostres illes. El que passa és que les notícies que es van coneixent al voltant d'IB3 no ens permeten ser excessivament optimistes. De tota manera sempre n'hi haurà una certa presència.

A més a més, però, la música feta aquí, en la nostra llengua, no ha de ser solament promoguda als mitjans balears o als concerts que organitzen els ajuntament diversos. El fet de compartir llengua amb la resta dels Països Catalans fa que també es pugui comptar amb els canals de difusió, sobretot del Principat, per donar força als nostres creadors. En aquest sentit la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió té una responsabilitat de la qual defuig massa sovint. Hem d'exigir una presència balear important a Barcelona com a ciutat, amb una capacitat enorme d'atreure i generar cultura.

Des del Mirall també volem oferir la nostra col·laboració en aquesta tasca tan important de difondre i conèixer un món que no solament ens enriqueix com a persones sensibles, sinó que també enriqueix la nostra llengua i cultura.

Un futur per a la cançó en català

mbres

• Pot sobreviure la nostra cançó al mercat, si és que aquest existeix?

Aquesta és la pregunta que ens hem fet en un moment en què tota la indústria musical travessa una crisi mudable i perllongada: d'una banda, les grans empreses retallen la creativitat i col·lapsen els mitjans de comunicació amb els seus productes comercials; d'altra banda, la pirateria ha ferit aquestes mateixes fàbriques amb els productes que elles mateixes — cas de la multinacional Sony — proveeixen: els copiadors de CD i DVD. En el cas de la música, feta a les Illes Balears en català, la situació es veu encara més agreujada per la insularitat, l'aïllament informatiu de l'exterior i, per descomptat, pels prejudicis lingüístics. Aquesta és la pregunta que ens hem fet i l'hem proposada a promotors, productors discogràfics i artistes. Ells en tenen les respostes.

101500

FOTOS: H. MIRALL

Miquel Àngel Sancho: «Tota la cultura del disc ha quedat en no-res amb Internet»

EL MIRALL

Sancho és impulsor de Blau, el segell discogràfic més conegut de les Balears, així com de la tenda de discs Xocolat, la degana de l'arxipèlag i de bona part de l'Estat. Per ell «el mercat per a la música en català existeix i ha demostrat des de fa temps que és viable».

El fet que just un grapat d'aquells músics dels seixanta que s'inspiraren en la *chanson* hagi perdurat —al igual del que ha passat, en bona mesura, amb els integrants de l'aparició del rock en català de la dècada de 1990— no és en absolut un argument que pugui rebatre la visió positiva de Sancho. «S'ha de tenir en compte que aquella música tenia un component polític, de rebuig contra el franquisme, que fins i tot el públic espanyol va acceptar. En desaparèixer la necessitat d'aquell component, hem passat a la situació inversa, fins al punt que sovint cantar en català s'interpreta ara com una acció política, fora del nostre territori». Aquesta situació, evidentment, és dissortada i acaba amb l'optimisme de Sancho. El productor parla d'un grup de comunicació, «progressista i molt important», el sotsdirector del qual li explicà que «estava prohibit d'introduir en la programació nacional qualsevol cançó en català, això vol dir que ja t'ho diuen oficialment a la cara. S'ha de tenir en compte aquest component, perquè sobreviure sense el suport dels mitjans de comunicació és molt difícil».

Sense compradors a Sòria

Això implica que el mercat discogràfic queda limitat a l'àrea catalanoparlant, sense possibilitats reals d'expandir-se. «Fins i tot ens hem trobat amb casos absurds, com és el fet que la revista *Rock de Lux* catalogàs *Taxi*, d'Antònia Font, com el segon millor disc de l'Estat

espanyol de 2004 i que sigui impossible col·locar aquest disc fora de Catalunya». Estam parlant d'un grup que comença a promoure's en el mercat internacional, i que gairebé té signada la seva participació en el prestigiós festival PopCon de Berlín. Com a curiositat, a la llista de *Rock de Lux* apareixien també Els Pets, en la vuitena posició, i Xavier Baró, en la desena.

«De vegades hem tractat de surar dient que no es tracta de música en català sinó en mallorquí», explica Sancho, tot rient, «però curiosament ells sí que tenen molt clar que es tracta de la mateixa llengua. Almanco hem avançat!»

I si el mercat espanyol es tanca per a les seves produccions perifèriques, el fenomen imparable de la pirateria discogràfica agreuja la salut de les discogràfiques. «Quan nosaltres creàrem la plataforma contra la pirateria ja vàrem advertir que el mal existia, tot i que de vegades no fos evident per a comerços com el nostre. Però la prova és que les grans superfícies estan reduint l'espai destinat als discs, el seu pressupost de compra... I això sí que ens afecta, perquè si abans ens en demanaven cinquanta exemplars, ara ens en demanen cinc.»

Cultura musical

És cert que un sector dels compradors de productes pirates o d'usuaris dels programes d'intercanvi d'arxius per Internet just empren aquesta opció com a passa prèvia d'avaluació a

l'adquisició del producte original, de millor qualitat sonora i gràfica, però aquest sector és insignificant davant la pèrdua del públic tradicional de les discogràfiques: la gent més jove. «Hem estat molts d'anys, des dels anys setanta, tractant de fer créixer una cultura musical. Però Internet i la baixada indiscriminada de música ha arribat als joves i ha fet que tota la cultura del disc hagi quedat en no-res. No entren a les botigues (i si ho fan els seus companys poden insultar-los), no valoren allò que el disc representa ni els importa la seva qualitat, perquè sovint l'escoltaran amb els mateixos altaveus de l'ordinador o al cotxe.»

És certament paradoxal que la digitalització de la música hagi estat la seva amenaça més gran des que aparegueren els enregistraments sonors. «Quan als anys vuitanta la gent deixava de comprar discs, l'aparició del CD va ser oportuna: per pocs doblers podies comprar un aparell

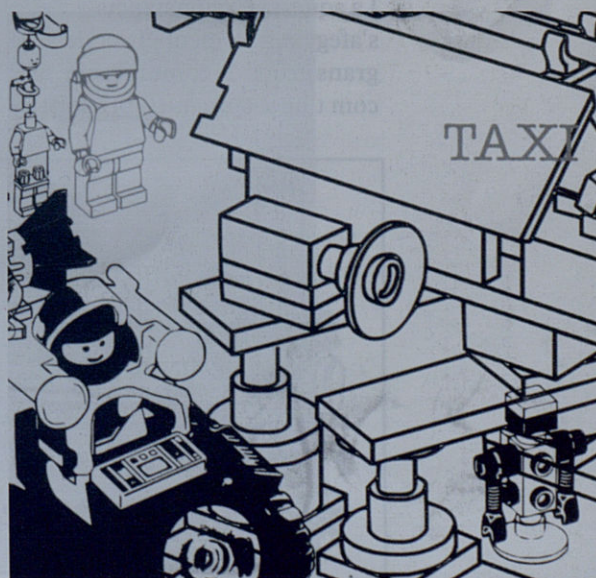
acceptable i gaudir d'un bon so, alhora que l'emmagatzemament dels discs era més còmode», recorda Sancho; «ara tot allò que s'havia avançat ho hem perdut. Si la gent jove entra en una botiga no és per comprar, sinó per robar!»

El preu dels concerts

El comprador de CD té ara una edat «per damunt dels trenta i dels quaranta anys», llevat dels casos de produccions massives, amb promocions intenses. I el mercat musical s'ha hagut de centrar en els concerts com a principal refugi econòmic. I, sorprenentment, si molta de gent «justifica l'adquisició de productes piratejats pel preu elevat del disc original, en el cas dels concerts —que són molt més cars i sobrevalorats que un disc— no diu res. Ni tan sols tracten de falsificar-ne les entrades, com es feia abans!», riu el productor amb certa amargura.

Però el comportament xocant

dels consumidors és just una part de la cultura musical. El primer responsable de Blau celebra el tractament rebut de la crítica a la seva producció, que engloba artistes com els mateixos Antònia Font o Miquela Lladó. «En parlar de vendes ja és una altra cosa. L'oferta és tan gran que la gent tria moltíssim i la compra és molt limitada. Hi ha una

ANEGATS MONS DIFFERENTS

tornada enrere després d'un petit boom de la música illenca.»

Les raons d'aquest retrocés no s'han de cercar exclusivament en l'agressió del pirateig. «Un segon problema és que no s'hi està incorporant gent nova, llevat d'excepcions com Anegats, que generen una certa expectació. Els artistes nous no compten amb el públic jove que va tenir gent com Tomeu Peña en el seu moment.» Però hi ha a més una tercera causa, i aquesta és «una gran manca de creativitat, que afecta també la literatura, l'art... Els moments, no són els millors».

I a aquesta circumstància s'afegeix finalment el vet dels grans grups de comunicació. «Si, com t'he dit, un mitjà progressis-

ta prohibeix la música en català, què faran els que no ho són? L'única bandera que ens queda és Ràdio 3», de Ràdio Nacional d'Espanya.

Som Ràdio

Amb el tancament de Som Ràdio el 2003, el públic illenc es va veure privat del mitjà de comunicació principal dels autors illencs amb el seu públic potencial. «Ens queda *Youthing* [revista quinzenal d'actualitat musical que Gabi Morgue edita a Palma], però és just una agenda; i nosaltres hem de menester criteri i comunicació directa. També Ràdio Jove va fer una feina molt interessant amb la seva programació diària. Però Som Ràdio era la casta d'experiment que sempre haurien de fer les institucions públiques. Jo no crec en la subvenció directa, però aquella ràdio sufragada pel Govern oferia música, agendes, criteri... amb llibertat total. I era la manera més adient de lluitar contra l'abús de les grans indústries.» Tot això ha constret les possibilitats de la indústria discogràfica, que «contràriament a la imatge que molts tenen d'ella, és molt creativa». I aquí s'ha de parlar de beneficis que molta de gent no veu amb bons ulls. «Com és que ningú no protesta contra els preus de la indústria farmacèutica, que ven a preu alt una aspirina que està completament amortitzada? Les discogràfiques han donat un impuls cultural impressionant. I quin altre sector

ha estat tan solidari? Jo no he vist que els pintors cedeixin la seva producció de manera col·lectiva per lluitar contra la fam a l'Àfrica.»

Però al bell mig de la crisi, les productores hauran de trobar els mitjans per superar-la, i aquest mitjà no passen pel rebuig a les noves tecnologies que tant mal els han fet, sinó per aprofitar-les.

Amb les mateixes armes

Sancho té molt clar que «el producte, ja el tenim, i allò que s'està perdent és l'hàbit de conservar el disc, de col·leccionar-lo, tot i que crec que el disc continuarà existint. Però ben prest la música arribarà a la gent pel telèfon mòbil, en format mp3 [un sistema informàtic de compressió de dades, que els programes d'intercanvi musical i determinats microreproductors empen de manera massiva]. Que s'ha d'aconseguir regular? Que la gent hagi de pagar per tenir accés a la música, perquè en cas contrari la indústria morirà o passarà a mans dels *amateurs*.» «El canvi, ja el tenim damunt. Possiblement en desapareixerà o se'n limitarà molt la venda a les grans superfícies i se'n mantindran les petites botigues, per la seva funció d'assessorament al comprador. Fins i tot ara les grans empreses s'han adonat que varen anar errats a apostar per distribuir-ne als hipermercats i tornen a nosaltres, perquè veuen que nosaltres ens mantenim», augura Sancho.

**ESPECIALISTES
EN ARTICLES
DE MUNTANYA,
CÀMPING, ESQUÍ
I ESCALADA**

T'equipam per a l'aventura

**ES
REFUGI**

Via Sindicat, 21 (pati interior)
Palma

Tel. 971 71 67 31

Fax 971 71 85 97

refugi@detallsport.es

www.esrefugi.es

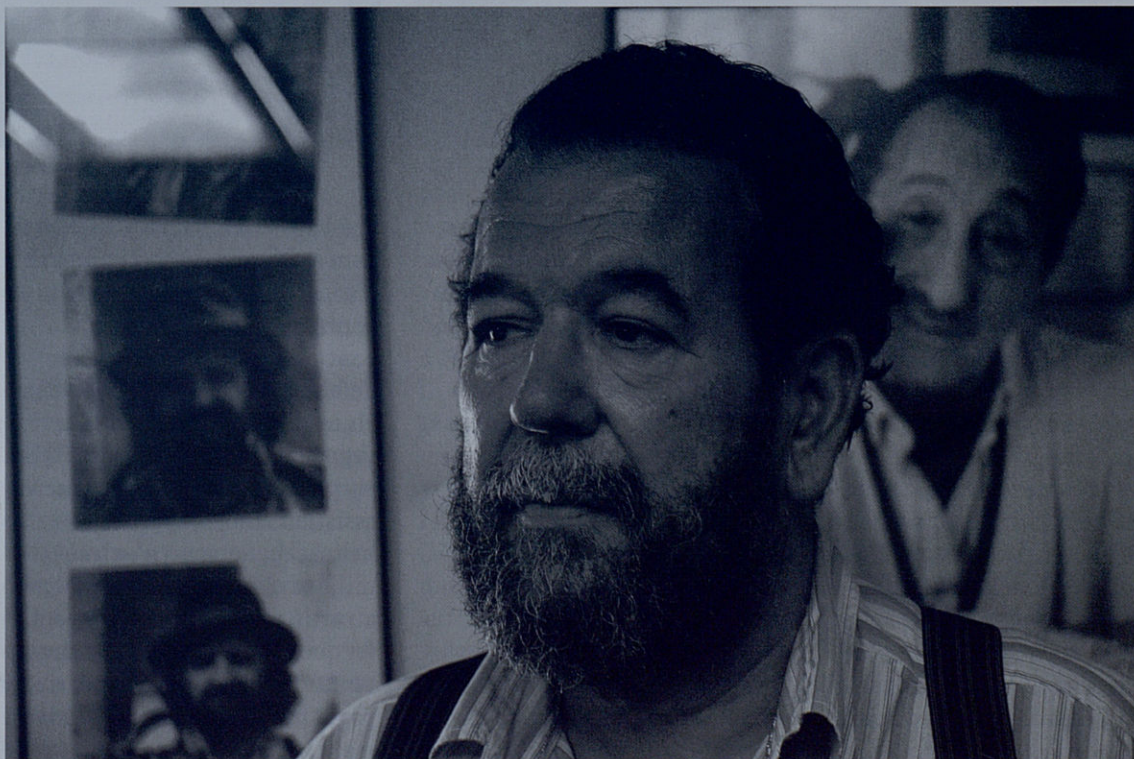
Miquel Jaume: «És bo que hagi desaparegut Som Ràdio? No, no ho és»

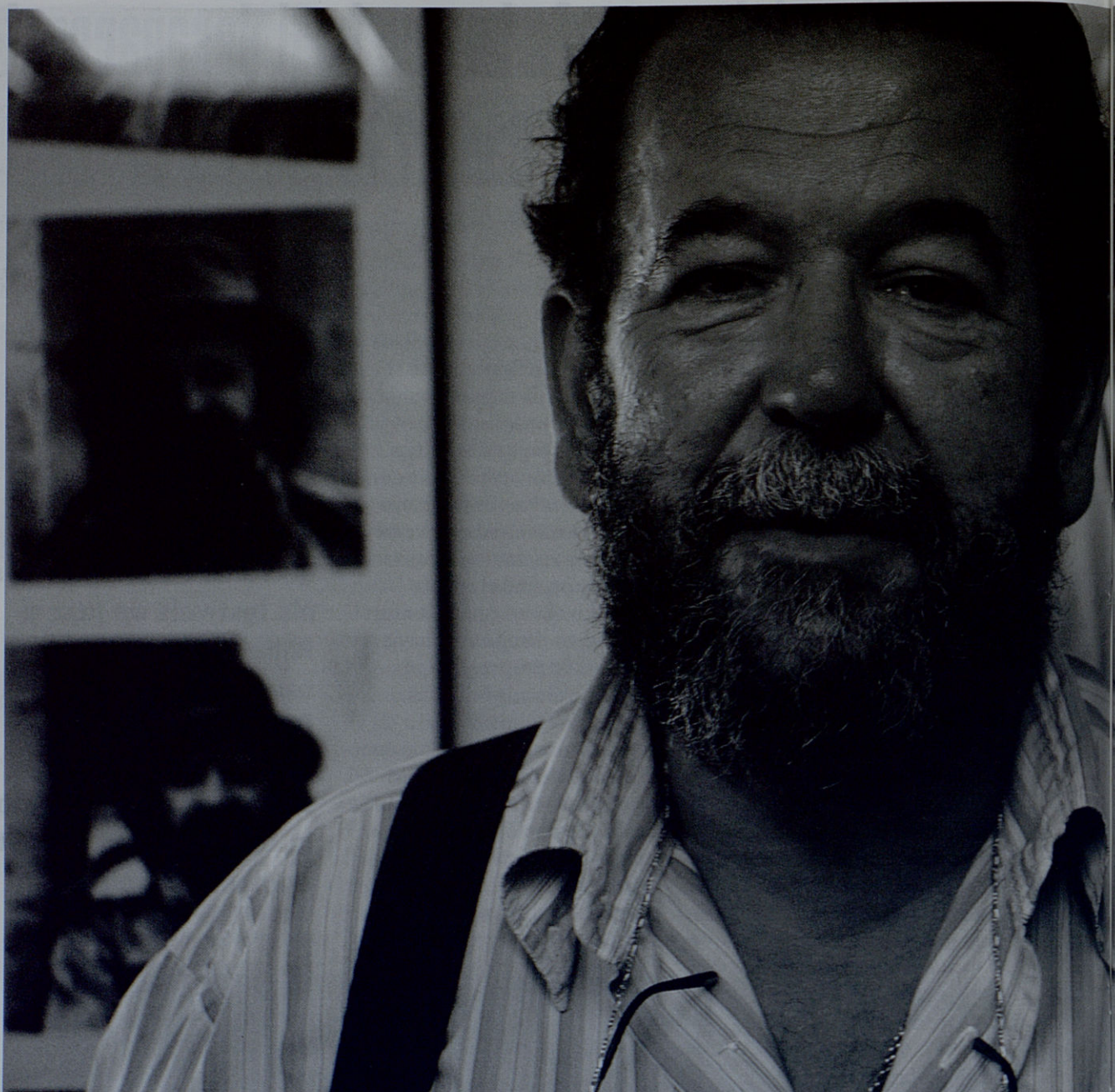
EL MIRALL

«Hi ha hagut uns anys —devers tres o quatre— en què el mercat ha estat molt acceptat per una gran part del públic jove, i els artistes hi han tingut una força molt representativa», diu el promotor; «ens hem cansat de tenir grups catalans i de música catalana a Mallorca: Els Pets, Sopa de Cabra, Lax'n'Bustos, Sangtraït... Si he de ser sincer, aquell esclat em molestava un poc, perquè descuidàvem el nostre propi producte i just un grapat d'intèrprets eren capaços de retornar la visita, com Tomeu Penya o, ara, Antònia Font, mentre que grups magnífics com Gèminis [que acompanya Penya en les seves actuacions] o Oculis, que tant han fet per la nostra llengua, no tenien el ressò que es mereixien.»

Per Miquel Jaume, la davallada que detecta en l'activitat de la cançó en català pot ser deguda «a la saturació del mercat, sobretot si fas pagar localitats als preus habituals: és lògic que un adolescent no tingui ganes de pagar una entrada per veure per setena vegada en dos anys el mateix grup amb el mateix repertori». És en aquest context que, segons l'empresari, havia de sorgir un grup mallorquí diferent, Antònia Font, per assenyalar camins nous al vianant cansat. «És un grup que jo no represent, però del qual reconec que té una gràcia i una qualitat i que no solament és profeta en la seva terra i pot sobreviure amb la seva música, sinó que també agrada fora de l'illa.»

Trui Espectacles és l'empresa promotora més antiga de les Balears; i alguns dels esdeveniments musicals més celebrats de les darreres dècades —com els festivals de jazz a Palma— han portat el seu logotip als cartells. Per al seu màxim responsable, Miquel Jaume, el mercat per a la cançó en català «està un poc a la baixa».

...I tanca Espanya

El fet que les emissores de música comercial tanquin les portes a la producció en llengua catalana és un fet alarmant, que no presagia bons temps per a la nostra música. Miquel Jaume assevera que en aquesta situació «és impossible arribar a fora dels Països Catalans; però és que fins i tot al País Valencià no ens fan cas. Tomeu Penya, amb tots els anys i els discs que du darrere, mai no ha estat convidat a cantar a València! Estam oblidats, com si fóssim un país estranger». I

estén aquesta acusació a Catalunya «quan la realitat és que ells ens han donat ben poc, com ho varen demostrar a les olimpíades de l'any 1992. Així com nosaltres, gràcies a l'Obra Cultural Balear i a altres entitats, ens hem preocupat de conèixer i de contractar la música i els espectacles catalans, ells no han respost de la mateixa manera. I què passa amb els grups mallorquins?!»

Evidentment, a la resta de la Península, les circumstàncies són encara més hostils. «No podem anar enlloc, i per ventura

ens hauríem d'haver plantejat, com a primera passa, promoure els intercanvis més que no la contractació exclusiva de concerts.» Mentrestant, i com defensa Miquel Jaume, les sales i els espais de concert de cada vegada reben menys públic: «En els primers anys, a una actuació assistien cinc mil persones; i hem acabat que no n'entren ni mil, i això ens fa perdre doblers i atractiu per a la professió. Tot i el fet que els ajuntaments contractants ens ajudin un poc, s'han de pagar viatges, hotels, generadors, mànegues, SGAE, publicitat...»

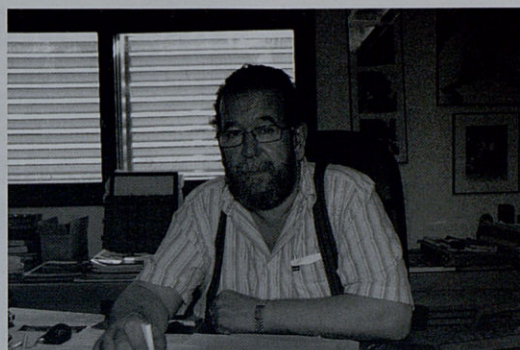

Vergonya radiofònica

Com es veurà en aquest dossier mateix, els músics illencs sospiren per gaudir d'un circuit estable que permeti abaratir la despesa dels grups en els seus desplaçaments a l'exterior i, tot i que no assenyalen els promotors de manera explícita, resta evident que aquests són els únics que podrien satisfer aquesta demanda. Jaume és clar en dir que «la crítica és compresa i acceptada, però els representants no podem fer miracles. Tant de bo que en poguéssim fer! Jo

podria promoure grups com Gèminis. Però nosaltres no feim allò que volem, sinó allò que el client ens demana, i els nostres clients són els ajuntaments, el Govern, els consells, algunes entitats. Qualcú es creu que jo m'estim més vendre Fangoria o Seguridad Social que vendre Oculis o Valentín Mendoza?»

Però qui decideix el gust de les institucions? Aquest interrogant —que no té una resposta— s'allarga amb el tancament de l'única cadena de les Illes Balears que vigilava de prop la música illenca, Som Ràdio. «En som conscient, per descomptat. El mercat és petit i té poc futur, i l'única defensa que tenim és estimar el que és nostre de manera lleial però no desproporcionada. No podem perdre allò que tenim, igualment que no poden imposar-nos els criteris: les coses forçades mai no surten bé. És bo que hagi desaparegut Som Ràdio? No, no és bo. Que hem de potenciar la nostra música? Evidentment, sí. Que les grans emissores —com la COPE, com la SER— determinin de manera detallada els seus continguts des de Madrid? Això em sembla indignant, i perjudica els nostres grups. Que una delegació balear d'una gran cadena ens digui que no poden programar Tomeu Penya o Maria del Mar Bonet perquè tot els ve fixat de la seu estatal és una vergonya que es repeteix una vegada i una altra i una altra.» Solucionar aquest greuge «és qüestió de discogràfiques, de molts doblers: qui no paga no té un número u, ni un dos, ni un tres. Un dels discs més venut de Tomeu Penya va ser *Illes dins un riu* gràcies al fet que la Generalitat catalana —un fet que em va sorprendre— va sufragar i promoure tot un videoclip de cinc milions de pessetes que s'emetia cada dia, tres i quatre vegades. Allò va permetre que Tomeu s'enlairàs,

aquest és tot el secret. I les empreses privades més modestes no ens podem permetre aquests luxes, tot i que ara el Govern aporta una fracció de la despesa que els grups originen en els seus desplaçaments».

Educació infantil

És clar que les emissores radiofòniques podrien complir una funció educativa i crítica molt superior a la que és generalitzada, però possiblement això també sigui insuficient. «Xesc Forteza em va ensenyar que perquè t'agradi el teatre l'has de conèixer des de petit. Si d'infant t'han ensenyat a fer teatre i a veure'l —i això no és cap pèrdua de temps, si es compara amb altres matèries— t'hi tornaràs addicte. I això mateix és vàlid per als concerts i per als discs, ho dic per experiència personal. Que ensenyin teatre, que ensenyin música!» Però aquestes consideracions especulatives ens allunyen de l'objecte d'aquest reportatge. Allò que de bon de veres ens interessa saber és quina proporció de músics en català són representats amb èxit per professionals com Miquel Jaume amb relació als músics que canten en castellà. La resposta és concisa: «Molt pocs, i l'excepció és Tomeu Penya, que és molt estimat aquí i a Catalunya. No me'n demanen més, llevat dels ajuntaments regits per nacionalistes, que per convicció sempre inclouen als seus cartells artistes illencs en llengua catalana. Per cert que aquesta visió s'hauria d'estendre, perquè és bona per a tothom... i és econòmica!»

Joan Miquel Oliver: «Canviar al castellà és una opció que no escolliré»

EL MIRALL

El grup Antònia Font és, sense cap dubte, l'aportació més preuada de les Illes Balears al pop-rock recent en llengua catalana.

El seu compositor, Joan Miquel Oliver, acaba d'encetar una carrera en solitari que, per ara, està rebent tants aplaudiments com el grup que encapçala. Creu que «existeix un mercat per a la cançó en català, però dins aquesta cançó hi ha tanta varietat com en totes les músiques del món».

Això no obstant, dista de ser «una música universal, no perquè no tingui la potencialitat d'altres, sinó perquè es limita al públic català, o almanco fa aquesta impressió». En altres paraules, l'audiència espanyola està acostumada a escoltar i acceptar cançons cantades en castellà, en anglès, en italià, en francès, en alemany i fins i tot en romanès —com va demostrar

recentment l'èxit inexplicable de *Dragostea din tei* en el camp de la música disco—, però no en un dels idiomes amb més parlants d'Europa. O no és justament el rebuig estatal, la raó d'aquesta manca de ressò?

«És vera que la música catalana està una mica tancada en ella mateixa, que és una mica endogàmica», assevera Oliver; «trobo que els artistes catalans s'haurien d'obrir una mica (nosaltres ho intentam) cap al territori exterior». Arriba sempre el moment en què «tu ja ho has vist tot i tothom t'ha vist a tu; és evident que la llengua és un problema».

Quatre castellanades

Un problema, sí; i davant d'ell alguns artistes —com és el cas paradigmàtic de Joan Manuel Serrat o, en un altre camp, el de Jaume Sisa / Ricardo Solfa— s'han estimat més escriure en dos idiomes o han optat clarament per la llengua majoritària. Oliver té clar que ell no ho farà. «Canviar d'idioma és una cosa per la qual no passaré. El castellà m'interessa com a llengua, i trobo que té uns recursos importantíssims i molt valuosos que m'atreuen molt. Però em conform amb ficar quatre castellanades als discs d'Antònia Font, perquè trobo que li donen molta gràcia en el registre que nosaltres utilitzam.»

Les lletres d'Antònia Font són, de manera ben clara, un dels valors que el seu públic més reconeix; la manca d'intel·ligència per part d'un auditori suposaria retallar violentament

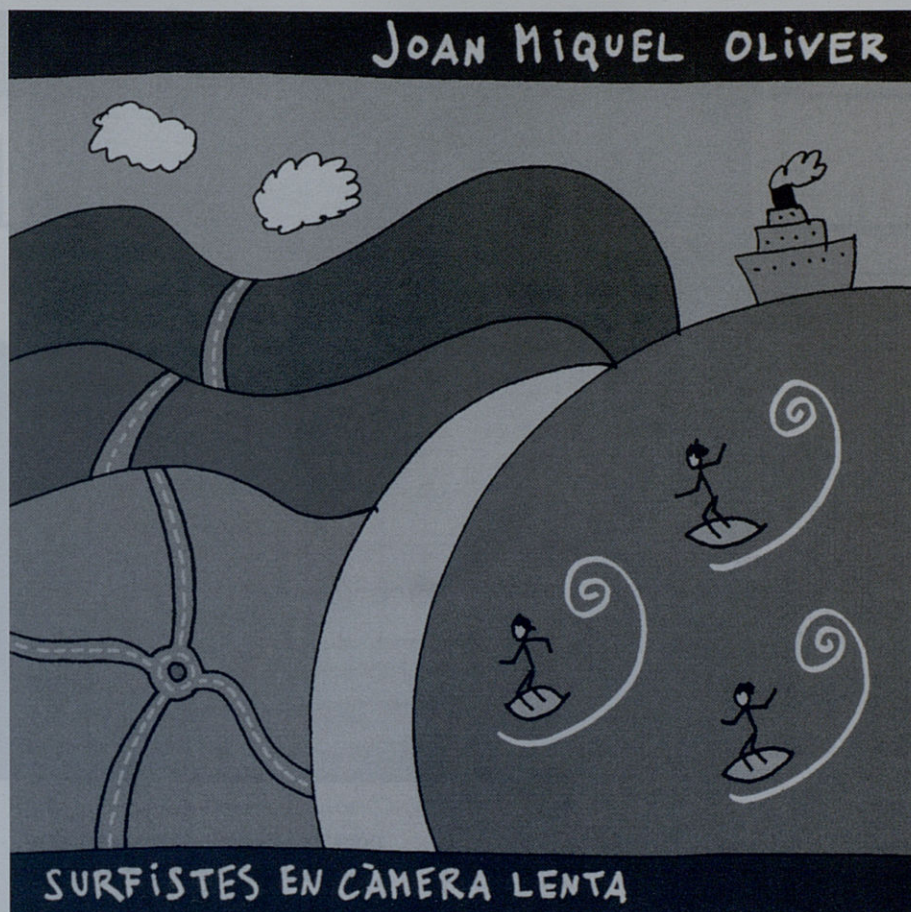
l'atractiu del grup. Això no obstant, el responsable d'aquestes lletres creu que «el públic castellà que escolta Antònia Font acaba per entendre'n les lletres, a més del fet que la música és atractiva en si mateixa».

Com ens miren

Oliver posa a tall d'exemple la manera d'escoltar una cançó de Franco Battiato: «no ho entens tot, però intueixes de què xerren aquelles lletres. De la mateixa manera, el públic castellanoparlant pot seguir una cançó meva». Anecdòticament, emperò, haurem de considerar els problemes que travessa Battiato als seus inicis per voler llançar al mercat cançons escrites en dialecte sicilià, com la bellíssima *Stranizza d'amuri*. És possible que es pugui produir una situació semblant amb les variants balears del català quan es volen exportar al Principat? «No», diu amb fermesa Joan Miquel; «però a Catalunya sempre ens miren com a éssers inferiors, de qualque manera; la gent ens escolta i diu: "Ei, aquests són bons... i són mallorquins! És increïble!" Aquesta és la sentència catalana sobre Antònia Font —no de tothom, és clar, però sí d'una part—: la sorpresa perquè siguem mallorquins i facem música amb el nivell de Catalunya».

Anar de gira

Una de les possibilitats negades per la qual més poden sospirar els músics illencs és la de trobar un circuit estable que els permeti d'encetar gires arreu del territori catalanoparlant, atès que les actuacions aïllades comporten un marge de benefici molt inferior —i un risc afegit, si les coses vénen maldades. «Sí, i això és encara pitjor per als músics illencs, atès que hem de traslladar tècnics de so, *roadie*, part dels instruments i llogar els que no podem moure... Bitllets d'avió,

hotels... Comences a cobrar a partir de la inversió que hi has fet abans. Ara, aquests mesos d'estiu, tenim molta de feina, i tots els concerts són a la Península i bona part són aïllats. Seria tot molt més senzill si poguéssim fer un viatge únic i després moure'ns per allà.»

El Govern balear sufragava en part aquests viatges, però per descomptat no de manera íntegra, i sempre com a reemborsament. «És una ajuda, però no pot compensar ni llunyanament la davallada en la inversió que ens suposaria residir a Catalunya», resumeix el compositor de *Taxi*.

Qualitat i convicció

Establir quina casta d'accions s'haurien de prendre per superar aquests límits és una opció per a la qual gairebé cada músic donaria una resposta diferent. Oliver és contundent quan afirma que «la qualitat és la clau, que la gent faci discs bons i que

puguin anar convençut a defensar la teva opció. Si tu fas un concert amb deu grups i tots ells són una puta merda, estàs perjudicant la imatge de Catalunya. I allà ha arribat un moment en què tot allò que es fa en català hi té una promoció, i el públic ho accepta. Trob que els espectadors haurien de ser una mica més selectius. Això fa que la mitjana de la qualitat artística estigui per davall de la mitjana d'altres països, i de cara a l'exterior ens perjudica més que no ens ajuda». Es produeix en aquest cas —de mercat que una política subvencionadora dirigeix— una homogeneïtat artística. No en el cas d'Antònia Font, que fan allò que els «dóna la gana», tot i que accepta que existeix l'estereotip de *grup en català*. «Nosaltres tenim ben poc a veure amb aquest estàndard. Ni les nostres melodies sonen així, ni les nostres lletres són així. No hi tenim res a veure, com molts de grups que estan sorgint ara.»

Una festa patriòtica

«Un concert de rock en català és una festa patriòtica, no un esdeveniment musical. I arriba un moment en què això és un avorriment, almanco per mi, que defens l'opció de cantar en català», afirma Oliver, tot i que la presència d'Antònia Font és habitual en els actes en defensa de la llengua. Però el músic veu clar que la supervivència de la cultura passa precisament per invertir els termes i oferir un producte artístic més que no una trobada política. I no perquè la situació actual no sigui oportuna. Creu el compositor que aquesta opció «és lícita, atès que el rock és un mitjà molt útil per llançar missatges. Així, en Titot, de Brams, reconeix que ell no és un músic, sinó que empra la música per transmetre les seves conviccions. Això em sembla molt noble, perquè ell ho confessa, perquè no és un impostor. Però jo no duc un missatge polític ni social a les meves cançons, sinó poètic i estètic». I amplifica aquest concepte. «Si tu fas un concert i tots els teus missatges són polítics, on és la

poesia? Ha desaparegut i això no pot passar; va en detriment de Catalunya», diu, arraconant amb aquestes paraules obres tan magnífiques com les que sorgiren de la col·laboració de Kurt Weil i Bertolt Brecht, ben polititzades i ben poètiques.

En qualsevol cas, Oliver referma la seva visió del fet artístic: «Si culls totes les cançons d'Antònia Font i els canvis les lletres per altres de reivindicatives... En principi, en un país que no es troba en una situació normalitzada, una lletra reivindicativa és més important que una lletra surrealista... a curt termini. Però si agafes la història de la cançó catalana i veus que la majoria dels continguts són reivindicatius, comences a demanar-te quina substància tenen aquelles lletres.»

Un surfista en llibertat

Surfistes en càmera lenta (Blau-DiscMèdia) suposa el primer enregistrament en solitari del compositor titular d'Antònia Font, que el descriu com «una parcel·la de llibertat»; a posta el molesta que li diguin què ha de fer o com ho ha de fer. «No ho

puc suportar; la meua resposta sempre és que faig allò que em dóna la gana i que ningú no em molesti», reconeix; «en cap cas no pretenc que la meua música agradi a tothom. I aquest disc en solitari és l'exercici de llibertat més gran que he fet al llarg de la meua vida».

No deixa de ser curiós que el CD d'Oliver en solitari hagi vist la llum coincidint amb el moment de més gran efervescència d'Antònia Font, amb un disc tan valorat com *Taxi*. Però no cal témer pel futur de la banda, ara com ara. «He fet un pacte amb Antònia Font, pel qual establim la prioritat dels concerts segons la seva importància, però donant sempre preferència al grup, atès que ja funciona. El sentit comú és allò que s'imposa; jo m'he reservat el mes de setembre per promoure el disc.»

Això sí, Oliver accepta que li resulta difícil decidir si una cançó ha de ser per a Antònia Font o per a la seva carrera en solitari. «L'altre dia, a la Península, em varen comentar que "mira, ja comencen a sortir imitadors d'Antònia Font"», diu, entre rialles; «es veu que tenc l'estil ben marcat.»

Tomeu Penya: «Just un o dos podem viure al mercat mallorquí»

EL MIRALL

La situació, evidentment, ha canviat des que ell començà la seva carrera professional, fa uns vint-i-cinc anys, malgrat que es donà a conèixer al gran públic durant els anys noranta. «Ara som dues dotzenes de cantautors i de grups, i el mercat se'ns fa petit, perquè just pot permetre que un o dos visquin de la música», diu, i postil·la: «Jo som dels afortunats.»

El problema que Penya ha detectat deriva no solament d'una sobreoferta suposada a les sales i espais de concerts, sinó també d'una manca de destresa musical que ell denuncia amb

paraules esmolades: «Hi deu haver setanta grups i cantautors ara mateix a les Illes Balears, el 99 per cent dels quals no té qualitat a bastament per pujar en un escenari. Tothom hi té dret, és clar, però possiblement hauríem de ser com els metges o els arquitectes, professionals que un sistema d'avaluació ha acreditat.»

Per descomptat, la idea no és nova en absolut. De fet, l'autor mateix de *Sa força d'una mirada* recorda que durant els seus anys d'estudiant (de solfeig, de guitarra clàssica i de jazz) «ningú no podia estar en un

«La cançó en català existeix com a fet social, que hi hagi un mercat és una altra cosa ben diferent, tot i que hi va haver un temps en què sí que existí un mercat per als músics mallorquins», explica el cantautor Tomeu Penya des de Vilafranca.

escenari sense el carnet de músic: els professors t'havien d'examinar». I si bé en aquells dies aquell control no podia ser del seu gust, ara li sembla «beníssim». (Un aclariment: abans hem parlat de carnet per a músics. De fet, era de *circo y variedades*.)

Excepcions bones

Sortosament, Tomeu Penya observa excepcions en la manca de *savoir faire* musical a les illes. I destaca de manera especial Antònia Font, un grup que «ha agafa un renom impressionant i és professional»; aprecia igual-

ment Anegats, als quals atribueix grans virtuts musicals. I no que no sap «què es pot fer per crear circuits» que permetin als músics balears de rendibilitzar els seus viatges i afavorir alhora una regularitat en els seus ingressos, encara que reconeix que els músics tenen «una part de

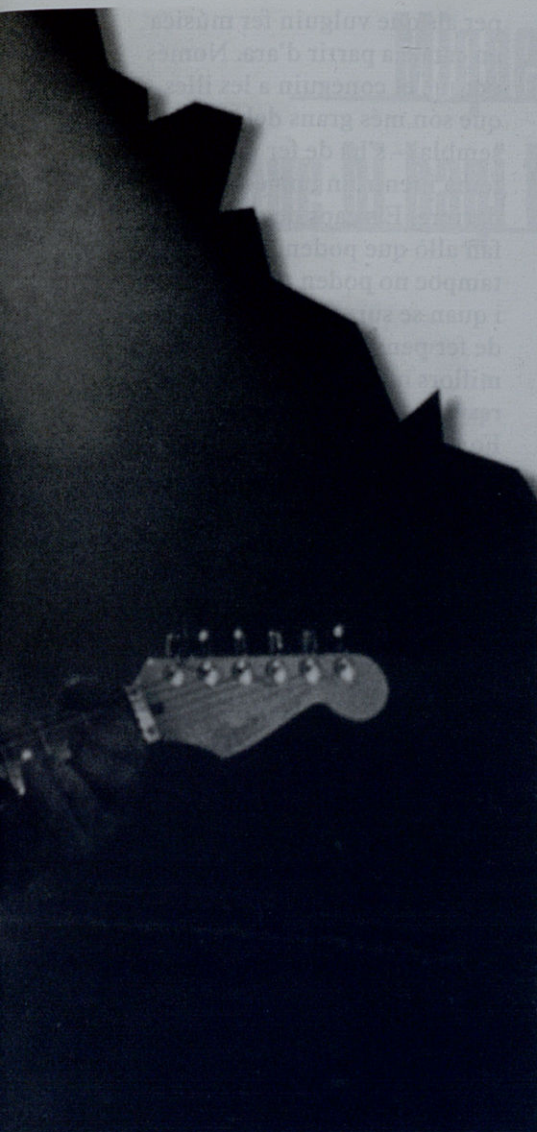
 Roldan

C/ Eusebi Estada, 66 - 68
07004 Palma de Mallorca
Tlf. 971 763 666 - Fax 971 763 667
Internet: <http://www.roldan.es>
e-mail: roldanib@roldan.es

 Qualitat
ISO 9001-2000 Nº 12.85474

Cream espais per conviure

culpa» en la inexistència d'aquesta sortida comercial.

«Ens ha mancat vista», reconeix, per assolir aquest objectiu. Però també assenyala que «cal ser una mica més comercials, entendre que estam damunt un escenari no per gaudir-ne nosaltres sinó perquè en gaudeixi el públic». I tanmateix

assevera: «El circuit existeix... per mi.»

«En aquest sentit, com en d'altres, he estat un privilegiat en aquests vint-i-cinc anys de carrera; i sovint he de dir que no a propostes d'actuacions per problemes d'agenda a l'estiu, quan hi ha més concerts aïllats. A l'hivern vaig a Catalunya i, cada dos anys, recorr el sud de França. No em puc queixar», conclou.

I quina valoració pot fer el més conegut dels nostres cantautors d'aquests bolos d'ultramar? Tomeu Penya no amaga la seva satisfacció: «Amb vint-i-un discs al mercat en vint-i-cinc anys, vaig a Catalunya un dia sí i un dia també. Puc assegurar que allà tot allò que ve de Mallorca és ben rebut: hi ha, fins i tot, un punt de favoritisme» en el tractament que el públic dispensa als nostres representants. I ho corrobora amb una sentència una mica violenta: «Arribar a Barcelona de les illes és millor que fer-ho de Lleida.»

L'idioma, la tanca

El músic matisa aquesta *exportabilitat* de la música mallorquina en el cas de viatges a regions castellanoparlants, però igualment es troba satisfet amb la seva experiència personal. Així, explica: «Les vegades que he estat a fora —a Terol, a Sevilla, a Madrid, a Sant Sebastià— se m'ha tractat com un rei; molt d'èxit, tot molt bé. Però aquestes actuacions es limiten a un cop o dos a l'any... o a cap ni un.» Reconeix que «l'idioma és una barrera molt gran. Molt, molt gran».

Però fins i tot en aquest cas, Tomeu Penya troba en el seu bagatge les eines per sobreviure a un rebuig més que possible: «El meu estil variat em permet jugar amb la situació; si no m'entenen, cant els meus temes *country*. A Sevilla, al Teatro de la Mestranza, em vaig trobar amb un ambient molt fred; hi vaig aplicar aquesta opció. A la fi, la gent seguia el concert fent mamballetes.»

Així i tot, queda clar que l'idioma és una porta difícil d'obrir quan hom surt del territori catalanoparlant; paradoxalment, el públic espanyol rep amb millors orelles les cançons en anglès de Penya, que no les catalanes. En aquesta situació, cantar en català és un acte reivindicatiu? «No sé si és un fet polític o no. Cant en mallorquí (o en català, com ho vulgueu dir) perquè quan vaig començar a fer música hi havia un buit que jo podia omplir. Per sort, ningú no ha polititzat les meves cançons.» A més, «tenc la gran sort de dominar el castellà, el català, l'anglès i l'alemany; quan estic a qualche lloc i veig que la cosa va freda, no tenc problema per emprar aquestes llengües.»

Passar-ho puta

En arribar en aquest punt, interessa conèixer el judici que fa el músic de Vilafranca, de la fortuna que ha tengut la cançó en català des dels Setze Jutges fins a l'actualitat; i aquest balanç és «acceptable, considerant un país tan petit». I jugant a la musicomania, s'atreveix a fer un pronòstic de la seva evolució? «Veig el futur un poc més negre

EL MIRALL

amb el suport de

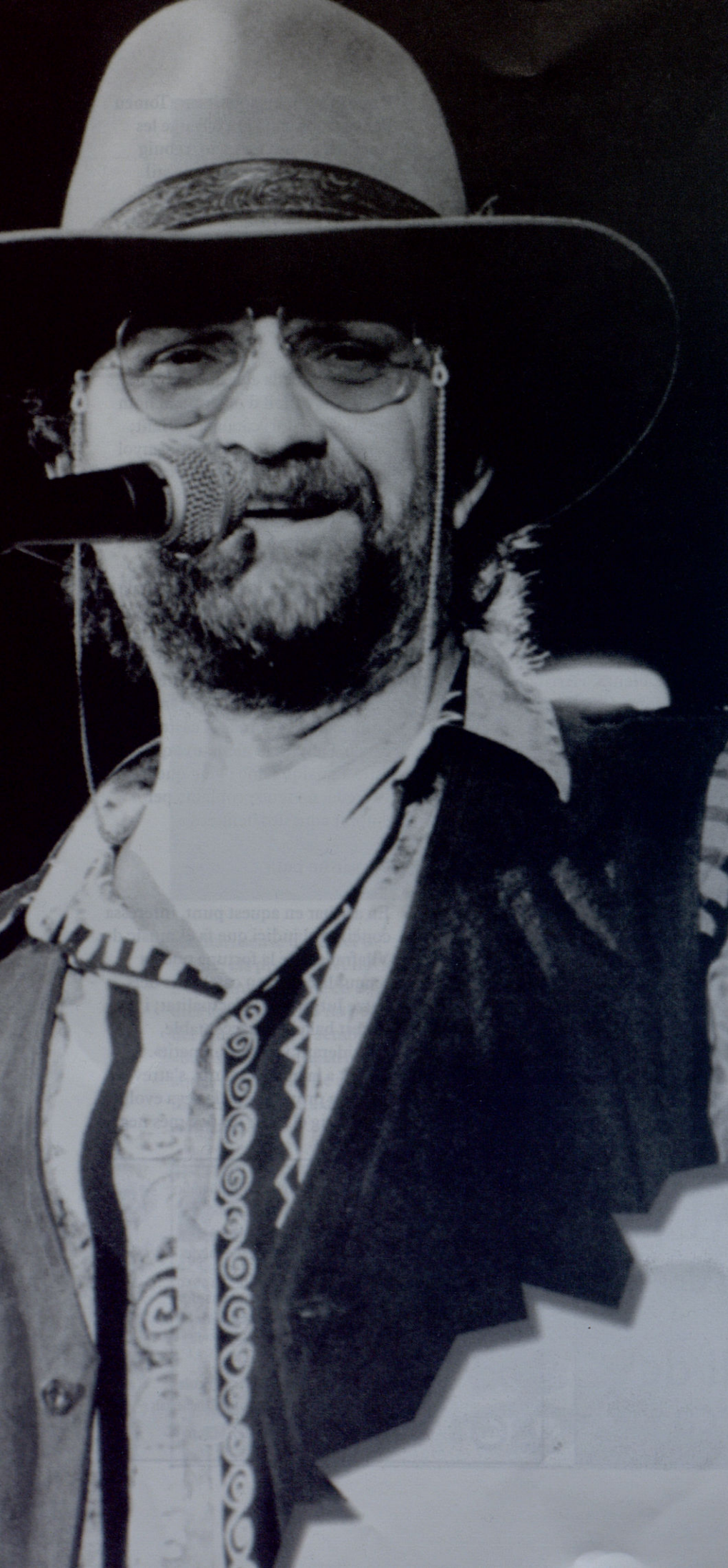
Consell de Mallorca

- Plànols Topogràfics
 - Mesuraments
 - Replanteigs
- Fotografies aèries
 - Verticals
 - Panoràmiques
- Publicitat aèria
- Peritatges
- Valoracions
- Projectes agrícoles
- Estudis mediambientals

Plaça Rosselló, 4A, 3r - Tel. 971 72 33 56 Fax 971 71 89 01
www.estop.org E-mail: estop@estop.org

per als que vulguin fer música en català a partir d'ara. Només perquè et coneguin a les illes — que són més grans del que sembla — s'ha de fer molta de feina i tenir un bon equip al darrere. Els caps de producció fan allò que poden, però tampoc no poden tudar doblers; i quan se surt a Catalunya, s'ha de fer pensant que allà hi ha els millors músics de l'estat. Pots respirar si ets com Antònia Font o Anegats; però el talent tampoc no basta, has de menester equip i capital. La resta ho passarà puta.»

I especialment si continua la tendència actual de les discogràfiques d'apostar només pels valors més segurs, a l'hora que el pirateig ha ferit la indústria de manera clara, en «una estafa tan grossa i un atemptat tan gran contra l'art que fa por», malgrat el fet que «fa mal a les discogràfiques, als estudis d'enregistrament i a les distribuïdores» i just secundàriament als músics, que viuen de les actuacions. Tot i així, no es pot oblidar que «el disc és una presentació del treball fet», i les restriccions de la indústria poden afectar —si no afecten ja— les persones que comencen a treballar en aquesta branca de l'art: tard o d'hora, «no hi haurà cap discogràfica que vulgui editar la feina dels novells».

Una curiositat per tancar aquest capítol. Tomeu Penya sap positivament que és un dels músics més piratejats de Mallorca: «Fa poc sortia d'un bar de Vilafranca i vaig trobar una persona —un negre, vaja— venent discs; en passar al costat seu li vaig dir: «Si en trob cap dels meus li fotré una coça al cul.» No em podia imaginar que m'entenia, i tant, i em va dir: «Dels teus, són dels que més en venc.» És clar que no s'acabava de creure que jo fos el cantant, però... A la fi li vaig comprar el disc, per fer-me una broma.»

Miquela Lladó: «És un poc un miracle que hi hagi tants concerts i bons músics»

EL MIRALL

Per ella, «existeix un mercat per a la música en català, tot i que és minoritari: aquells que ens hi dediquem, hem de partir d'aquesta limitació, de saber que la difusió serà petita, baldament tinguem una petita projecció fora de l'àmbit català». El tancament o la restricció de la música illenca als territoris catalanoparlants són una realitat clara, malgrat que persones com Lladó puguin presumir d'haver tingut «molta sort», la qual atribueix amb ironia a «una conjunció màgica de les estrelles».

En tot cas, el seu disc recent en solitari, *Com un ventall*, ha gaudit de la finestra única que suposa Ràdio 3 de RNE en l'edifici central —castellanoparlant— de la promoció musical. «Els programes de ràdio que no es dediquen a la música de consum encara contemplen la música en llengües diferents de l'anglesa o de la castellana», diu per matisar que «el cas de la música folk es contempla des d'una altra perspectiva», més oberta; en el cas de les produccions comercials aquest interès és impensable. «Hi ha molt poca gent, grups o cantants mallorquins que puguin fer feina fora del territori de la llengua catalana: és el cas, per exemple, de Maria del Mar Bonet», resumeix.

I fins a quin punt resulta difícil deixar enrere l'illa? «Per als que feim feina aquí, a Mallorca, sortir suposa un encariment en la despesa dels nostres concerts: des del trajecte, multiplicat pel nombre de músics i tècnics, fins a l'allotjament, l'equip... El segon problema clar és haver de deixar

la feina durant els dies d'actuació, atès que és difícil poder professionalitzar-se a les Balears.»

Però superar el mercat mallorquí és una necessitat per a l'artista, tot i que això dit sembli una obvietat. I no sempre la rebuda és càlida a Catalunya i al País Valencià: «Hi ha grups i artistes puntuals que tenen molta anomenada, com Antònia Font, Tomeu Penya, Música Nostra... Poca cosa.» Però, a més, la reducció del panorama radiofònic illenc no ajuda precisament a exportar la música balear: és molt difícil que es pugui arribar a conèixer fora de les illes una producció que no gaudeix de predicament al seu lloc de naixement. «És un poc un miracle que la gent

Miquela Lladó, tant en la seva carrera en solitari com amb Música Nostra, és una corredora de fons, i la seva trajectòria és tan llarga com prestigiada. Tot i així, la interpretació de música tradicional no és suficientment remunerada com perquè pugui abandonar la seva feina de docent.

faci discs i que hi hagi tants concerts i tants bons músics amb mitjans tan limitats. Tenim els diaris, però amb això no basta... i les productores fan allò que volen. Entenc que les emissores locals haurien de deixar una mica de costat la música de consum i potenciar una mica el mercat d'aquí», proposa, en considerar el tancament expedit de Som Ràdio i el naixement d'IB3, la controvertida emissora del Govern Balear.

Per què cantar en català, en aquestes circumstàncies tan poc engrescadores? Miquela Lladó explica que l'elecció lingüística «ha deixat de ser una reivindicació per passar a ser una opció; tampoc no t'acosta en excés al

públic presentar la teva feina com un fet polític: la gent passa bastant dels extremismes. Crec que és més directe i més afavoridor si et presentes com allò que ets i procures que la feina sigui de molta qualitat, amb bons continguts intel·lectuals i musicals; tampoc no pots fer una música tan elitista que quedi condemnada a l'ostracisme».

En aquest sentit, la cantant creu que les Illes Balears travessen un bon moment musical. «Podem parlar de més de vint-i-cinc anys de feina de molta gent, una feina constant i progressiva. Tots els grups tenim més o manco el mateix punt de sortida, que és la música tradicional, però hem fet voltes i voltes en espiral, amb el

resultat que en comparació amb la música popular que es fa arreu del món tenim un nivell francament bo. Hi ha molta gent amb moltes inquietuds i moltes ganes de fer la feina ben feta. Però passa com tot: moltes bones iniciatives no arriben a quallar». No és el cas, evidentment, de Música Nostra, que ben prest celebrarà el seu vint-i-cinquè aniversari amb resultats més que acceptables que els «han costat molt», segons reconeix Lladó. I sense haver de mostrar una filiació política pel fet de defensar la llengua i la cultura mallorquines: com a anècdota, en un mateix període electoral, la formació tradicionalista actuà a encontres de partits tan allunyats com el PP i el PSM.

EL MIRALL amb el suport de

**Generalitat
de Catalunya**

Marta Elka: «Som Ràdio era l'únic mitjà que teníem per donar-nos a conèixer»

EL MIRALL

Això no obstant, aquelles veus han sonat de manera habitual al domicili familiar. A punt d'enregistrar el seu primer disc amb la banda que du el seu nom, sens dubte interessa saber quina percepció té del mercat actual.

«No sé si hi ha un mercat per a la cançó en català, tot i que és segur que n'hi ha per als artistes més consagrats, com Llach, Bonet o, ja en el rock, Llorenç Quintana», explica aquesta cantant arrelada al Molinar, però matisa que «el camp de la música està malament en tots els seus vessants. Hi ha una manca de mitjans que ha coincidit amb la pirateria, les descàrregues gratuïtes d'Internet i el fet que les discogràfiques tampoc no aposten més que per la música més barata, com el *reggeton*, per exemple».

«Davallar-se música d'Internet és una moda, que pot quedar o no»; ella no té un ordinador connectat a la xarxa, tot i que reconeix que qualche còpia ha fet dels CD que els amics li han prestat. Els músics, està clar, han de sobreviure actualment amb allò que aporten els concerts. Però «només els quatre afortunats poden fer gires de bon de veres», i els joves —per més reconeixement crític i públic que puguin tenir, com és el cas— s'han de satisfer amb actuacions petites i sovint aïllades.

«No puc viure, ara com ara, dels concerts al Bluesville [un conegut cafè-cantant de blues i jazz a Palma] o amb Jaume Anglada; en tot cas, aniria justeta, justeta», sintetitza. Sortir fora de Mallorca no és una experiència tan freqüent com el

grup voldria; en l'horitzó immediat just hi ha una actuació a Prada, amb motiu de la XXXVII Universitat Catalana d'Estiu. Un concert recent a Menorca es resumí en una bona actuació, amb un bon ambient i un bon públic... escàs.

Ara, als estudis de Toni Pastor, es troba tancant l'enregistrament dels temes que oferirà després a les empreses discogràfiques. «No sé què passarà. En tenir allò que nosaltres volem que sigui l'enregistrament, veurem a qui li agrada. No volem funcionar a l'inrevés, amb una discogràfica que ens digui allò que hem de fer. Al grup estam convençuts d'allò que feim.» En idèntica situació es troba en la seva col·laboració amb el cantant Jaume Anglada, que cerca una productora per al

Per la seva joventut —vint-i-dos anys—, aquest valor emergent de la música catalana no ha pogut viure de primera mà el naixement comercial i la consolidació de la nostra cançó.

seu enregistrament recent. Amb Anglada, les expectatives de concerts s'estenen a Madrid, Barcelona, Alacant i altres ciutats. Però el fet que el cantant empri el castellà a les seves lletres limita la percepció de Marta Elka sobre la resposta del públic a la música mallorquina. «Té un tema en català que interpretam a totes les ciutats; però és una cançó al mig d'un concert, quan tota la gent ja es troba satisfeta i està disposada a dir: «*¿En catalán? Bueno.*» No sé com reaccionaria el públic davant tota una actuació en català. Em semblaria molt dur de fer, crec, perquè el fet que la gent no t'entengui és limitador, com he hagut d'aprendre al Bluesville mateix, on més d'una persona m'ha dit: «*Me ha gustado mucho, pero no he entendido nada.*» Bé, almanco no parteixen!». Marta Elka reconeix que no se sent preparada per enfrontar-se a un auditori castellanoparlant: «Estàvem mirant això d'Artistas en Ruta [una iniciativa de l'associació d'Artistas, Intèrpretes o Ejecutantes per promoure la mobilitat dels nous valors], i estic

gairebé decidida a no anar-hi. Imagina't que m'envien a Granada a cantar en mallorquí! I tampoc no estic disposada a fer les introduccions en castellà, si he d'actuar en català. Em sap greu, però crec que no hi vull anar. Som molt jove, just fa un any que he començat aquest ofici; per ventura, quan tingui més experiència, pensaré d'una altra manera.» Aquest entrebanc lingüístic no sembla evolucionar cap a una solució satisfactòria, ara com ara, atesa la negativa generalitzada de les emissores radiofòniques i televisives —amb excepcions nobles, com el tercer canal de Ràdio Nacional d'Espanya— a promoure música en llengües diferents del castellà o de l'anglès. A les Illes Balears, aquesta situació es pot haver agreujat amb la desaparició de Som Ràdio, l'emissora governamental creada pel Pacte de Progrés (1999-2003) per promoure la música local, i que el 2003 el segon executiu de Jaume Matas va clausurar. «Per començar, Som Ràdio no hauria d'haver desaparegut, perquè era l'únic mitjà que

teníem per donar a conèixer la nostra música. És cert que IB3 també s'ocupa de nosaltres —jo he estat entrevistada i sé que han programat cançons nostres—, però...». Però IB3 és una emissora generalista, i la música nostra no és la seva màxima prioritat. Per Marta Elka, «és preocupant que es pogués veure Som Ràdio com una emissora radical. No es pot actuar amb menyspreu per una cultura; IB3 hauria de programar més música en català. Al cap i a la fi, la música que emet —nacional i internacional— és la mateixa que ja emeten moltes altres cadenes».

Cal preguntar-se què poden fer els músics davant aquestes circumstàncies. «Estaria molt bé que els intèrprets féssim pinya, però és difícil que tots ens posem d'acord.» Difícil? Als EUA, l'associació de músics professionals té un poder real, a diferència del que fan a Mallorca els Músics per la Llengua, constituïts en un grup reivindicatiu sense capacitat executiva. «I als Estats Units un carnet acredita tots els músics. Aquí... No sé qui estaria disposat a posar això en marxa. Però estaria molt bé.»

Així, els músics illencs just poden comptar amb la seva qualitat per surar en les aigües del mercat; resta per esbrinar si aquesta qualitat és suficient. «Hi ha creativitat, tot i que és poca. Quan els joves començam, ens fixam en els autors que ens agraden. I això no vol dir que en siguem imitadors, perquè cadascú fa les coses a la seva manera, però els referents estan allà i es veuen. Hi ha casos excepcionals, com el de Joan Miquel Oliver [compositor d'Antònia Font i, més recentment, del seu propi repertori], que és tan creatiu a les seves lletres com a la seva música; o com el de Gerard Quintana, que ha passat del rock que feia a composicions més acústiques. Però és normal que, en començar, ens fixem en allò que sona al nostre voltant i que sabem que agrada.»

Joan Bibiloni

El nou gran gen de la guitarra

RAFAEL M. B.

Joan Bibiloni és un dels grans de la nostra música. Conegut per la gran majoria com a guitarrista, ha tocat molts «pals» dins el món musical: productor, cantant, promotor musical, propietari de segells discogràfics, arranjador, compositor... Amb 30 anys de militància a la primera línia musical, l'avalen prop de 20 discs, bandes sonores per a pel·lícules i televisió, col·laboracions a dotzenes amb noms com Deborah Carter, John Anderson, Kevin Ayers, Celia Cruz, Jorge Pardo... i no és gens vell, «si ho penses dius: collons que hem batut de molt!».

Entrevista

— Quan neix l'atracció de Bibiloni pel món de la faràndula?

Quan repasses la pel·lícula de la teva vida, hi ha matisos que si t'hi fixes, varen potenciar la teva

Manacor on venien tots els firaires i mercaders del poble i de fora poble. Ara pareix una collonada però no ho és, si et posen en un lloc on la gent canvia cada setmana i, la majoria d'ells són del món del teatre, la

música i les varietats, el que probablement pot passar és que tu t'hi aficionis.

— I la guitarra

quan apareix?

Als 12 anys, de suplent. Resulta

«Vaig mamar molt aquests tipus de personatges i aquestes actituds saxones»

vida per anar cap aquí o cap allà, o no. Jo vaig viure molt la meva infància a la plaça del mercat de

que jo era el cantant del grup i el guitarrista ho feia molt malament, tant que no tocava, era com un figurinista, molt simpàtic, però dolent. El micròfon era un fil de porc, amb una fusta i un tros d'esky vermell a la part de damunt. Ens va trobar un felanitxer bohemí (va arribar a viure a cals meus pares) i ens va dur a tocar en un lloc que es deia *Salón Fénix*. Com he dit, el guitarrista no tocava gaire, el baixista tocava amb una guitarra espanyola, el bateria es va assegurar per primera vegada darrere un bocí de bateria de veres i, a mi, em donaren un micròfon *AKG*, d'aquells grossos. Rafel Aguiló, el bateria, es passà tot el concert dient: «Joan, alerta que no et caigui!...». Record dos crits de dos bateries al llarg de la meua carrera, un d'aquest i l'altre a la plaça de toros d'Alcúdia amb Kevin Ayers, John Cale i Miquel Figuerola a la bateria. En Kevin estava per terra, l'altre ni t'ho dic, jo em cagava en ells però tocava, volia salvar aquell concert. En Miquel estrenava bateria i el seu crit tot el temps era: «Joan, digues-li que canti!».

— Ja que anomenes aquest concert, has sentit a dir que en Kevin ha expressat darrerament la seva voluntat de fer un concert a Alcúdia, per esborrar el mal record del que tu dius?

En va fer moltes, però és que a Alcúdia va ser molt fort. De tota manera, qui hauria de venir a tocar gratis i (perdó per l'expressió) a llepar-nos el cul és John Cale. En Kevin té una certa disculpa, ell no. Jo no sé què es va pensar que érem els mallorquins.

— Tornem als inicis, ben prest, als 15 anys, participes per primera vegada en l'enregistrament d'un disc.

Hi vaig tornar anar a parar de suplent, es deien el Grupo 15 i vàrem enregistrar a l'estudi

Caravelle de Barcelona. A més de la cançó: *La lluvia en el parque y otras cosas* dels Councils, record coses annexes, com l'olor de l'estudi. Mira com són les coses, el productor va ser el mestre Domenech que aleshores produïa tots els discs dels mallorquins que passaven per EMI, idè aquest hivern, vàrem coincidir en un sopar a Barcelona.

— **La primera banda, diguem-ne potent, en la qual vares estar va ser Zebra (fusió dels Z-66 i Bravos)?**

Dins el seu context, jo no entenc els Zebra, ni a mi mateix sense els Lagartos. Jo crec, i ho dic amb humilitat, que no hi ha res impotent en la meua vida. Tot el que he fet ha estat amb una devoció de cavall. Els Talaiots, per exemple, no han passat amb tanta glòria, però, el que jo he rigut amb ells, les processons que feiem per dins s'Arenal, les rialles sanes...perquè la vida no és només música, és comunicació i plaer, passar-s'ho bé. Els Zebra varen ser determinants en el sentit que allà hi vàrem coure faves importants des del punt de vista musical i del

missatge del rock. Personalment crec que hi va haver un mestissatge idiomàtic, amb l'anglès en aquest cas, que a mi em va ajudar. Des de la fonètica musical estricta, hi ha idiomes que, segons com es cantin, tenen un so atractiu o no, prescindint del que diuen. Per exemple, el portuguès és meravellós, però el brasiler li guanya i és el mateix idioma, igual que el català i l'illenc, el nostre català té un aire més dolç. L'anglès és millor que l'alemany o el japonès i, jo vaig tenir pont directe amb Woodstock i tota aquella llauna de Janis Joplin i la resta.

— **Ve d'aleshores la teua relació amb el món saxó?**

Vaig mamar molt i vaig tocar amb les meves mans aquests tipus de personatges i aquestes actituds saxones. Mentre hi havia cantautors (hi ho dic amb tot el meu respecte) que tenien una perspectiva amb cucales cap al «ne me quitte pas» i cap als francesos i refusaven l'estil saxó, jo vaig tenir la sort d'anar sense cucales i em vaig deixar

influenciar pels irlandesos, els americans, els anglesos...

— **Joan Bibiloni ha crescat molt, ha tengut moltes experiències musicals, quines aturades faries tu en la teua carrera?**

Jo destacaria aquella ingenuïtat del principi, que no l'he perduda tota, la simpatia de Harlem i Lagartos al Llevant. Després, l'anada a la capital: Talaiots, Zebra, Centre de la Guitarra, indispensable en la meua vida, tant o més que tocar, Milan i Bibiloni, Llucalcari... els punts geogràfics serien Llevant-Ciutat-Llucalcari-viatges-torn a Ciutat i Manacor. És un cicle que encara no s'ha acabat encara que ara estigui al lloc on vaig començar.

— **Per cert, com va ser això de tornar a Manacor?**

Mon pare i ma mare ja són majors, ell va estar malalt fa 4 anys i els dos germans vàrem tancar files. Coincidències de la vida, a Manacor hi ha una gran afició pels cavalls i jo en som un apassionat. Vivint aquí el

Metges especialistes en Oftalmologia

C/ d'Anselm Turmeda, 10. Palma (Mallorca)
Tel. 971 20 15 12 - 971 29 47 44 - 971 29 54 50
Fax 971 75 52 38
A/e: iom@iom.es

meu «modus operandi» no s'ha vist gaire afectat, puc anar a l'aeroport sense haver d'entrar dins Ciutat, estic a prop de la gent que estimo, hi tenc els amics, els cavalls, hi estic molt bé encara que el primer any no m'hi ubicava.

«Jo crec que hi ha dos discs veritablement meus: 'Joana Lluna' i 'Mà en es cor'»

— Jo encara escolto Joana Lluna (primer disc seu en solitari).

Jo crec que hi ha 2 discs meus: Joana Lluna i Mà en es cor. Una vida llarga i tranquil·la està plena de bones intencions i cap solució. Potser som un poc exagerat, però ho dic amb afecte, Joana Lluna està farcit de solucions i va ser una plataforma personal.

Amb aquest disc vàrem crear un segell discogràfic Miquel Àngel Sancho i jo: Blau. De fet, la discogràfica va néixer per treure aquest disc. Si hagués funcionat més en la mesura que l'artista hagués tengut més concerts, per ventura m'hauria comprat una casa amb safareig, vull dir que si bé això no va passar, és un disc cabdal. Entre els dos que he citat com a bàsics n'hi va haver molts, i no em penedeixo de cap.

He de dir que la meua carrera ve marcada per haver volgut, tal vegada massa, viure a les Illes, per això he hagut de fer alguns canvis de timó.

— I en un determinat moment, creues l'Atlàntic. Parlem de la teua aventura americana.

Més que americana hauríem de dir de la costa oest i, més concretament, de la badia de San Francisco. La distància em va permetre estar una bona temporada fora d'aquí. Quan vivia a Madrid cercava excuses per venir a Mallorca encara que fossin 2

hores. Tenc una cançó que mai no he enregistrat que diu: «Mallorca, quan me'n vaig t'enyor,

què hi puc fer».

A San Francisco vaig tocar molt i vaig escoltar bona música, aleshores hi havia actuacions cada dos per tres i vaig veure molts i bons concerts. Vaig conèixer de dintre els estudis *Fantasy Records* on havia enregistrat Miles Davis. Va estar bé. Sobretot perquè vaig registrar un disc (*Color Drops*) amb Ernie Mansfield (flautista) i junts férem molts de bolos, fins i tot tocàrem a la gala dels nomenats als Grammy a Califòrnia. També record que un vespre vàrem tocar en un sopar de gais, va ser fantàstic. Eren 4 anglesos educadíssims, ells sopaven i n'Ernie i jo tocàvem. Record que per sopar nosaltres, ens serviren llagosta.

— Tornes a Europa, comences a col·laborar amb el gran guitarrista Larry Coryell, surten més discs teus i, juntament amb Nando González, t'embarques en dues gires de teloner d'Sting i dels Cure.

No hi ha res més impressionant que

l'obertura de portes a la plaça de toros de València i veient com una taca negra de cabells escarpits i cares blanques. Tot era en blanc i negre i llavors, rere l'escenari, tot continuava en blanc i negre.

Quant a Sting, era una època seva bona i vaig tenir la sort de conèixer els músics d'aquella gira, imagina't: Brandford Marsalis i Johnny Quisland.

I de Larry Coryell què vols que et digui? És un tipus collonut. Jo, la guitarra, hi va haver un moment (aquesta època) en què la vaig tocar molt, després li vaig perdre un poc l'interès. Jo mai no he tengut l'ànsia de ser el millor, en absolut. N'hi ha que et miren com per damunt les espatlles. M'estimo més dues notes mal tocases de Coryell que tot un concert d'Al di Meola, perquè és un d'aquests.

Els altres Bibiloni

— Una altra faceta teua és la de promotor, tal vegada la fita més important varen ser els concerts de Palabra de Guitarra Latina, on a més de l'esmentat Coryell, hi eren Raimundo Amador, Tomatito, Tito Alcedo, Ray Gómez....

Va ser possible gràcies a José Luís Ruperez i Miguel Vega (Rumor). Vàrem sintonitzar tots i vàrem fer un bon equip. Jo tot sol no ho hauria pogut fer mai i som una persona que creu en la tasca d'equip. Pel que fa als músics, era difícil coordinar tanta gent, tantes agendes, per això no vàrem fer gaires concerts. Així i tot arribàrem a Miami, Portugal, Canàries, al Palau de la Música on va sonar que feia

erco
leta

Gianni Rodari

Infants de 0 a 4 anys
Ensenyament en català
Pedagogia activa
Grups reduïts
Servei de cuina

ARQUITECE BENNÀSSAR, 46
07004 PALMA - Tel. 971 29 90 86

erco
leta

Gianni Rodari

por... tot plegat era difícil amb tant de guitarrum i d'egos dalt l'escenari. Personalment, va ser molt gratificant anar de gira amb Tomatito (un personatge al qual estim i respect des de fa molts anys), Jordi Bonell, Ray Gómez (un mestre de la Fender Stratocaster) i, per suposat, va ser un plaer tocar «Suspiros de España» del mestre Quiroga juntament amb Tito Alcedo en una plaça de toros. Que em llevin aquest gust.

— Com a productor artístic, la llista dels que s'han posat a mans teves i dels que t'han confiat els arranjaments dels seus discs és llarguíssima, amb coses tan diverses com Tomeu Penya, Mocedades, Pecos, Tots Sants, Antonio Vega...

Hi he passat molt de gust, amb aquestes feines, i no em sap gens de greu que els Pecos, entrevistats per Buenafuente, es referissin a mi com el «produ», ni tampoc que Antonio Vega digui que tornaria a l'illa perquè jo li produís un altre disc. Al seu darrer recopilatori, de 12 temes, n'hi ha 6 que són produïts meus.

— Al disc que va enregistrar a Palma es nota molt la mà de Joan Bibiloni.

És que si no hagués estat així, el disc no hauria sortit. Vàrem estar 3 mesos i mig enregistra-lo. El disc és bo, és dels bons. Veus, Vega és una altra d'aquestes persones que m'ha influït positivament. Veuràs, al disc hi ha una cançó titulada «Tuve que correr», la lletra deia «tuve que correr cuando la vida dijo ven», quan ho enregistràvem estàvem sols a l'estudi i em va dir que no podia cantar allò, li vaig suggerir un petit canvi: «tuve que correr cuando la vida dijo ve» i li va agradar. Com saps ell se les mira molt, les lletres, però va acceptar el suggeriment.

Li vaig compondre una peça que no he enregistrat mai, es diu «El

— Després d'haver fet les músiques per a un grapat d'obres teatrals i escenificacions de poemes, vares fer una passa enllà i debutares com a actor i actuares a Madrid i Barcelona.

Els ho he d'agrar molt, als companys amb els quals vaig treballar, perquè vaig aprendre a moure'm més fàcilment i còmodament als escenaris. Encara que era una proposta per a minories, era una proposta seriosa. L'obra era «Revés» d'Antonio Tabucchi i vaig tenir el gust de conèixer-lo. Quan va venir a l'escenari després de la funció, em va fer una aferrada més que noble. La veritat és que em va agradar molt, vaig gaudir-ne com un porc. Vaig tenir l'oportunitat d'estar (entre d'altres) al Teatre Lliure de Barcelona o al Teatro de la Abadía a Madrid. Aquí, durant un mes a funció diària. M'agradava la dinàmica de cada dia pujar a l'escenari, em recordava quan estava al Tagomago amb els Talaiots i, cada dia, a les 21'30 h, començàvem a tocar. Per acabar-ho d'arreglar, les crítiques varen ser francament bones.

Després de dos discs per a nins amb les cançons de les rondalles, és a punt d'editar-se'n el tercer i n'està preparant un altre de narracions, que sortirà amb un segell nou, seu, «Les tres taronges». Li ronda pel cap fer un desenvolupament harmònic de 4 peces musicals de Reves que podrien anar acompanyades de textos de Tabucchi i més coses, idees, projectes... Bibiloni no atura. Quan el deix, se'n va de pressa a passejar amb Janis Joplin, una de les seves egües de trot.

calor de tu corbata», en castellà, és clar. Parla d'una sèrie de mentides piadoses que es diuen els artistes a ells mateixos per tal d'aconseguir que l'obra tingui sentit, i ell ho feia.

— Parlant d'estudis d'enregistrament, tu n'has tengut un parell. Com veus tot això del so digital i analògic?

Un estudi és un pou sense fons. El so analògic és millor, de molt. Que vingui el més digital del món i em faci la contra. El so d'un orgue Hammond no es pot imitar, hi ha coses que sí i d'altres que no. L'avantatge del so digital és que abarateix molt el cost, ja no necessites aquells estudis grossos, a ca teva pots tenir l'estudi i tens més possibilitats d'emmagatzemar. Quant a l'edició, pots agafar les tises i

tallar, editar, canviar, una meravella, ben emprat pots fer creure que Déu existeix, que ja és molt!, però què vols que et digui, a mi m'agradaven aquells estudis i, diran el que voldran, però el so... Fa poc vaig fer-ne la prova amb el mateix disc de Chet Baker en vinil i CD, emprant el mateix amplificador: no hi ha color. El CD sona, però al vinil notes com surt com una cosa dels altaveus i se'n va a terra i puja, i inunda l'habitació. Ara bé, si això ho contàs a qualsevol que està comprant música en uns grans magatzems m'enviaria a mamar. Unes sopes mallorquines s'han de menjar amb cullera de fusta, és clar que no és necessari, però és com el vi bo, no es pot beure dins un tassó de plàstic. Amb el so passa el mateix.

Embat
Llibres

PEDAGOGIA - PSICOLOGIA - CIÈNCIES SOCIALS

Pge. Papa Joan XXIII, 5-E • Geranis Centre - Tel. 971 713 350 • Fax 971 215 641 • 07002 Palma de Mallorca

Contant, cantant!

Una nova proposta per difondre les rondalles

M. MAGDALENA GELABERT I MIRÓ

A través de les rondalles podem observar el món a partir d'un patró propi, que ens indentifica i ens agermana com a poble i, a la vegada, com un patró universal de convivència, de respecte i d'enteniment.

Joan Bibiloni i el seu equip, format per persones de renom com Guillem Sansó, Juanjo Tur, Pere Pasqual, Maria Pinya, Jaume Perelló... a través de la seva darrera producció *Contant, cantant!* ens ofereixen la possibilitat d'escoltar la narració de quatre rondalles i la versió musical de cada una d'elles: *L'amor de les tres taronges*, *Es ciurons que tornaren minyons*, *Sa rondalla d'en Vit*, *Es ca d'en Bua i es moix d'en Pejuli*.

En primer lloc, crec que hauríem de destacar l'encert de la tria de les quatre rondalles, ja que són ben representatives de la tipologia diversa que trobam al recull d'Antoni M. Alcover. *L'amor de les tres taronges* és una de les rondalles més emblemàtiques: inclou elements màgics nombrosos, valora l'enginy i la bondat dels protagonistes, hi apareixen gegants i, més que mai, s'hi usa la simbologia del nombre 3. *Es ciurons que tornaren minyons* és una de les versions mallorquines d'*En Patufet*, aquell menudó que gràcies a la seva constància i valentia aconsegueix fer-se un lloc en el món dels grans. *Sa rondalla d'en Vit*, una d'aquelles que ensenya, a través de la repetició encadenada d'elements, que la constància és una virtut que fa que les persones puguem aconseguir tot el que ens proposem si els objectius són

nobles i nosaltres, perseverants. *Es ca d'en Bua i es moix d'en Pejuli* té com a protagonistes animals que pensen i parlen, torna a ser la versió mallorquina dels *Músics de Bremen*, i ens fa veure que la unió fa la força i que cadascú pot aportar qualche cosa al grup, a la societat, per aconseguir que els bons guanyin.

A *Contant, cantant!* també hem d'esmentar la gràcia i l'encert dels enregistraments: les rondalles són contades amb gran expressivitat, la qual cosa ajuda considerablement a facilitar l'interès dels infants a escoltar-les. Les fluctuacions de veu i l'ambientació ens fan entrar de ple en el món dels personatges que ens parlen, en un món de màgia i realitat entrelaçades que tant agrada a petits com a grans. Aquesta precisament és una de les grans virtuts que tenen les rondalles: els nivells diferents de lectura. Segons l'edat i la maduresa de les persones ens situam en un estrat o en un altre per extreure'n, sempre, ensenyances positives.

Començar a escoltar aquestes rondalletes vol dir quedar-hi enganxat i no poder estar sense acabar-les de sentir. L'emoció i l'entusiasme que Joan Bibiloni sent per aquest tresor de la nostra cultura impregna cada un dels elements que conformen les contarelles: el text, els efectes vocals i d'ambientació, la música... Aquest fet sumat a la seva experiència d'alt nivell en el camp de la producció artística i musical converteix les

Ja sabem que les rondalles són un pou sense fons, de les quals podem treure lectures nombroses i milers de recursos: d'entreteniment, de transmissió de valors i de cultura, educatius...

seves produccions en excel·lents. Joan Bibiloni i el seu equip es mereixen que els donem una enhorabona ben sonada i que els encoratgem a seguir per aquest camí de màgia i tradició que, amb una qualitat difícil de millorar, ens acosta a les rondalles i que podem recomanar a tothom.

Quan els carrers de Palma canten

MONTSERRAT GONZÁLEZ I PUIG

Diuen que es coneix la cultura d'una ciutat pels sons dels seus carrers, com es mostra un restaurant pels seus fems. En aquest cas, Palma no pot presumir d'eufonia.

I no només pel fet de ser renouera, amb una de les contaminacions acústiques més elevades d'Europa amb relació al volum de població, gràcies a les obres públiques delitoses d'institucions diverses, a les agradables melodies que surten de les finestres de cotxes i edificis a qualsevol hora del dia o de la nit, a les alegres confidències dels adolescents amb veus tan baixes que mai no es poden sentir més enllà de Vladivostok, a l'harmònic cant dels «motorinos» en corals nocturnes i, en fi, als mil plaers sonors que poden oferir mig milió de persones forçades a conuiu-hi per la sentència d'un tribunal inconnegut i maligne. No, Palma no és eufònica perquè les deixalles de la seva música sonen malament: una simple visita guiada pels carrers de Sant Miquel i de Colom ens conven-

ceran d'aquest fet. Els pocs músics semiprofessionals que s'atreveixen a plantar els seus instruments i amplificadors sobre els empedrats han de lluitar contra el trànsit, les borses de la compra, les presses dels vianants i, sobretot, contra la competència molt deslleial dels *parvenus*. Aquest és el cas del nord-americà Aaron Lordson, un bon intèrpret de blues i soul tradicional que estiuja als nostres carrers en temporada alta, o de l'argentí Mariano Miranda, que els passejadors coneixen bé per les seves transcripcions a la guitarra de l'*Ave Maria* schubertià i altres clàssics populars de millor o pitjor gust. Tots dos exhibeixen els seus enregistraments en CD; en el cas d'Aaron, una jove acompanyant en promou la venda mentre ell desgrana el seu repertori. Tots dos intèrprets han après ben ràpidament les lliçons d'altres músics de carrer il·lustres, com Paul Simon o Bob Dylan: del primer, a allargar la nota final de la peça per crear un efecte dramàtic, que un públic sempre nombrós aplaudeix molt; del segon, a repetir de manera infatigable el repertori que la gent ja coneix i valora més favorablement. Altres músics establerts als carrers de Palma es limiten a cantar cançons de Paul Simon i Bob Dylan; però aquests no acostumen a mostrar els enregistraments que n'han fet ni a congrega els espectadors al seu voltant. No sabem per què. Aaron i Mariano són, ja ho he dit, músics semiprofessionals. Coneixen el seu ofici, també les seves limitacions. L'experiència els permet destacar per sobre dels flautistes alternatius (aquells que

FOTOS: EL MIRALL

demostren que una mateixa nota repetida mai no sona de la mateixa manera; Heràclit n'estaria joiós) en les seves varietats amb ca i sense ca; per sobre dels cantautors rebels que no superaren el trencament de dues cordes a les seves guitarres i d'altres dues a les seves gargamelles. Tampoc no poden competir amb la potència vocal de la soprano i el tenor *lleugers* que, a unes poques illes de distància, canten *molt* separadament la mateixa cançó napolitana. Ni amb les conjuncions perverses de violinistes senils i acordionistes portuguesos, o amb l'embús de dos ballarins de tangos que — tal vegada sense proposar-s'ho —

assimilen els carrers de Palma als bordells de Bons Aires, on va néixer aquesta dansa canalla. (Ara que ho pens millor, el tango i els mallorquins són vells coneguts, com demostren els versos immortals de *Garufa*: «*Con un café con leche y una ensaimada / rematás esas noches de bacanal*»... Coses de la immigració.) Potser els dos músics haurien de deixar els carrers de Sant Miquel i de Colom per establir-se a la plaça Major, on trobarien per companys d'activitat les molt callades estàtues vivents. I vet aquí un dubte: no ho fan per no haver de coincidir en el mateix espai? O perquè saben que les seves habilitats destaquen més si

les mostren envoltats d'intèrprets abandonats de la mà d'Euterpes? O perquè temen —com sospit— que els vianants s'estimin més el silenci dels immòbils? Sé que tota ciutat turística ha de sofrir el renou i ha d'abominar el silenci. Allò que em sorprèn (i em corprèn) és que Palma no és *strictu sensu* una ciutat turística, sinó que està envoltada de turistes. Que som nosaltres qui escollim els polítics que faran les obres; nosaltres, qui conduïm els cotxes amb el *reggaeton* a tot volum; nosaltres, qui comprem els vespinos. La música ens la duen de fora, i si més no resulta presumptuós exigir que ara, a més, sigui bona.

Viajes
MARTEL S.A.
CIBAL 021

AGOST 2005

TENERIFE vol directe sortides 5, 12, 19, 26
preu des de 376,00 EUR

VOLS DES DE BARCELONA
TUNÍSIA sortides 1, 8 i 12 344,00 EUR
MALTA sortides dilluns i dissabtes 359,00 EUR
MÍKONOS sortides dimarts 731,00 EUR
CORFÚ sortides dijous 452,00 EUR
XIPRE sortides dilluns 649,00 EUR
EGIPTE sortides divendres (estancia + creuer) 700,00 EUR

Preus valids per determinades dates de sortida
No inclou taxes, visats, ni suplementos de carburant

Informes i reserves: OMS, 50 B. Box 696 · 07003 Palma (Mallorca)
Tel. 971 72 38 42 · Fax 971 72 69 42 · <http://www.viajesmartel.com> · ventas@viajesmartel.com

visions

La gran nevada de Neus Canyelles

LLORENC VICH SANCHO

Notes literàries

Diuen que un home ha de retornar plàcidament a la infantesa i reviure plenament tot aquell temps en què la raó encara no ha enterbolit i embrutat els seus sentits. Si encara existeix dins mi qualque traça de felicitat pura i eterna només pot quedar emmarcada dins el paisatge mariner de la vila baronial de Banyalbufar, durant tots aquells mesos estiuençs —juliol, agost i mitjan setembre— que ompliren de goig, morques i sal tota la meva primeríssima joventut. Després arribaven les calabruixades, les tempestes i els freds que pelen, dins la molt decadent, aleshores, ciutat de Mallorca. Tan sols el claustre gòtic del convent de sant Francesc, feia minvar dins mi les ferides fastigoses que el raciocini humà em mostrava durant cada un dels dies de la resta de l'any. Per aquells temps les tecles d'un piano pretenien enamorar-se dels meus dits. Fou un amor platònic, com tants d'altres.

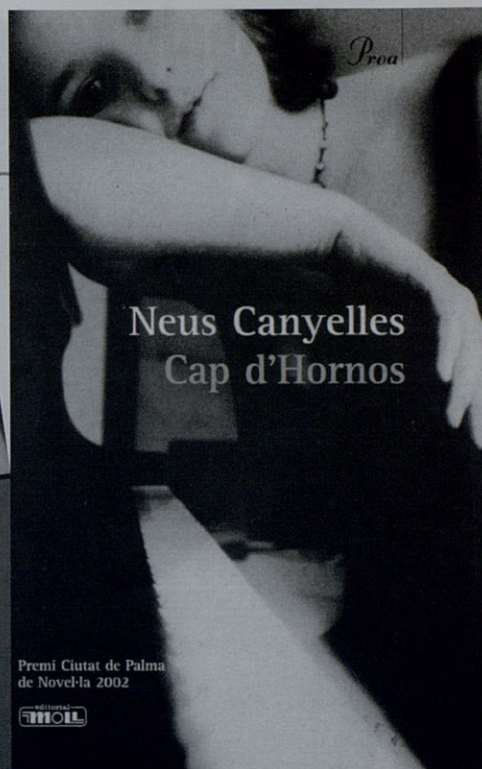
Fa pocs anys, vaig emprendre un viatge imaginari per la infantesa, per tot allò que m'allunyava del pensament, per tots aquells racons que em purificaven de nou. I en el camí, sense adonar-me'n, vaig conèixer personalment una escriptora que jo ja endevinava des de sempre, malgrat que mai no hagués parlat amb ella. Aquella narradora dominava plenament tots els meus

paisatges, les meves pluges i les meves albaes. Els meus carrers tristos de l'hivern eren els mateixos que també ella trepitjava cada dia. A l'estiu ens despertàvem amb el mateix sol, guaitant ambdós, de bon matí, vers un horitzó que mai no se sap amb certesa on acaba. Mai no havíem creuat paraula, que jo recordi, però ens coneixíem plenament, des del mateix dia en què va néixer, l'any seixanta-sis del segle passat. Feia dos anys que un servidor ja piulava per aquests indrets terrenals. Neus Canyelles escriu com viu i viu com escriu. Conec totes les seves frases, la seva sintaxi, els seus personatges, els seus indrets, la seva geografia, la seva atmosfera... A l'igual dels antics, no inventa res, no fa literatura falsa, perquè tan sols transcriu allò que capten els seus ulls, sense cap altra pretensió. Tot resulta familiar, còmode, lleuger i en cap moment deixa de fer transpirar tots els sentits corporals. Record, anecdotícament, el primer cop que vaig veure el seu nom imprès dins una revista anomenada *Pandrossou*, que s'editava a Palma el 1987. Eren altres temps, èpoques en què encara es feien revistes literàries molt dignes. Passaren onze anys d'aquells primers escrits i el dietari acarona el seu primer part literari, amb un cos ja ben cosit i enquadrant. Es titulava *Neu d'agost. Un llibre de memòries*

(1998). Es tractava d'un recull esplèndid de pensaments molt vitals, plens de referències literàries, que mai no podien deixar el regust de la indiferència a aquest lector. Així, de cop i volta, ens mostrava una imatge que donava títol al llibre. Llegíem: «Diuen que un cinc d'agost va caure una gran nevada. Només he vist nevar una vegada, però sé que conec molt bé la neu d'agost». Sempre he sentit especial devoció per l'estil memorialista, amb les sentències i els

pensaments àgils, falaguers, literaris... Se senten les notes d'una sonata de Bach. Les tecles del piano, en aquest cas, sí que aconseguiren l'amor pur de les seves mans. Després compartí- em pensaments: «Dit en llenguatge planer, he aconseguit que em paguin per llegir llibres. La glòria». La vida sempre és una paradoxa. Més endavant llegim: «En aquest món hi ha metges, cuiners, arquitectes, pintors, policies,

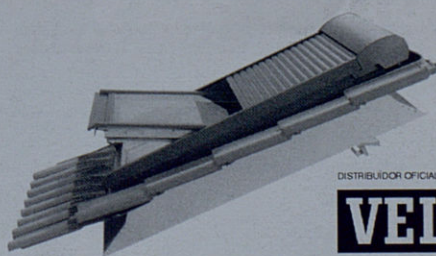
matemàtics, presentadors de televisió, perruquers, pilots, advocats... I després hi ha especialistes en Azorín. No és graciós?».

Ara com ara, ja li han editat un total de tres llibres i cap d'ells no té la més mínima tara. Dec, sincerament, a Neus Canyelles, que m'hagi retornat un cert gust per la narrativa, un estil literari que jo ja havia deixat molt de banda. Les novel·les em fatigaven molt el pensament, la vista, la closca... Amb ella no és gaire difícil retornar al conte, a la novel·la...

L'any 2002 aparegué *Els vidres nets i altres contes*, gràcies al qual parlarem per primer cop

SA BONA FUSTA

PORTES (renovació sense obra)
ARMARIS I INTERIORS
PARQUETS (fusta i laminats)
FINESTRES DE FUSTA I PVC
PERSIANES DE FUSTA I PVC
FINESTRES DE TERRAT
ESCALES

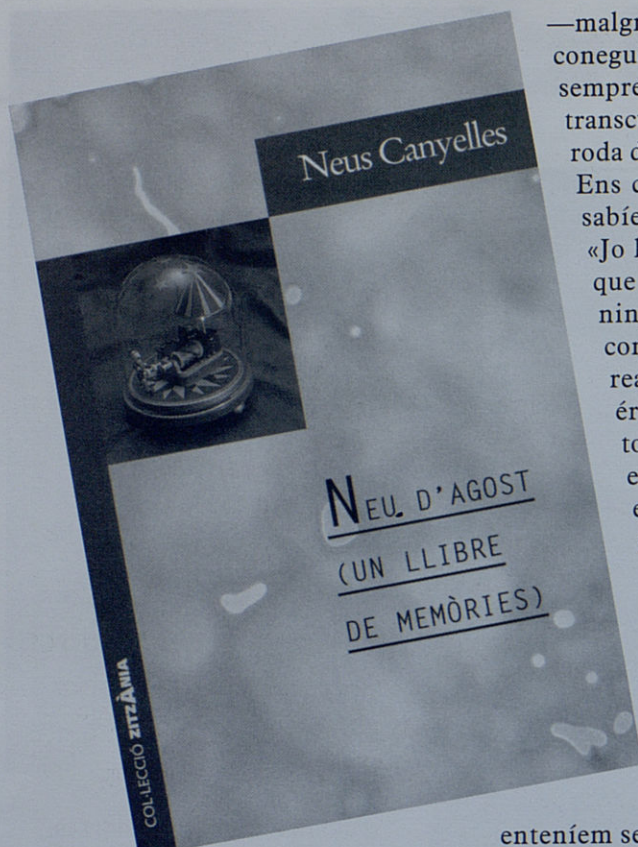
DISTRIBUIDOR OFICIAL

VELUX®

Arxiduc Lluís Salvador. 55 baixos · 07004 · Palma · Tel. 971 209 450 · Fax 971 298 357
www.sabonafusta.com · sabonafusta@hotmail.com

BANALBUFA.MC

Notes literàries

—malgrat que ens coneguéssim des de sempre— en el transcurs d'una roda de premsa.

Ens coneixíem, sabíem qui érem.

«Jo havia pensat que no, perquè ningú no ens coneixeria mai realment com érem, i perquè tothom

estima qui estima i això no es pot canviar.

Nosaltres ens teníem; ens havíem tocat l'un a l'altre i ens

enteníem sense dir res.

Però supòs que m'equivocava».

Això mateix ho podíem llegir dins els seu conte titulat «Segona Setmana Santa». Setze contes més enllastien aquest llibre magnífic.

Un tercer llibre ens mostrava el seu conreu poderós de la novel·la. *Cap d'Hornos* (2003) ens presentava una bella història d'amor. Sempre és d'agrair una novel·la donada a pinzellades, amb capítols curts i separats l'un de l'altre, sense fer emmalaltir el lector amb paràgrafs interminables i pàgines sense els espais amples de color blanc intens.

Un amor gairebé clandestí entre un periodista sord i una pianista ens condueix fins a la fi del món. «Diuen les llegendes que tombar el cap d'Hornos era gairebé impossible. Que era difícilíssim, vaja. Els pirates, quan ho aconseguien, es feien un forat a l'orella i s'hi penjaven una anella...».

Cal no oblidar les traduccions esplèndides que ha fet sobre el món dels indis americans i altres escriptors, com són M. Mercier, Nachman de Breslau, Parin d'Aulaire, Tobias Palmer, J. Bruchac, E. S. Curtis, J. Epes Brown, M. E. Ryan, Cabdill Joseph, Cabdill Casaca Vermella, Cristòfol Vilella, Teresa de Calcuta...

Ara com ara, ja té escrit un llibre nou. No en vol parlar —és lògic i normal— fins al dia que surti venal a les llibreries. De ben segur que amb ell vindrà una gran nevada històrica, la més definitiva, la que sabrà fer conservar tots els pensaments d'aqueixa escriptora esplèndida. Després sortirà el sol, la neu es fondrà lentament i, de cop i volta, s'il·luminarà tot el jardí de Cal Tio. Aleshores ambdós haurem retornat a la infantesa, a aquell moment de felicitat que mai no calia haver perdut, tot mirant l'horitzó des de les costes de Banyalbufar, tot just aquell instant abans que el racionalisme humà ens condemnés a privar-nos de l'amor etern.

llum i gas
amb més energia que mai

Endesa gesa endesa

FONO
902 500 902
GESA

AVARIES: 902 534 902

Tornen les demostracions sindicals del franquisme

TONI ROIG I SIERRA

Està fet al millor estil Fageda, continuat per la depredadora de la Real, la batlessa Cirer, és a dir, la seva fotografia abans de la dels protagonistes vertaders de l'acte que anuncien.

El dia del pregó a càrrec de la veu de Música Nostra, un poc desafinat i mig to baix (Si em tocàs la loteria un saler em compraria), varen arribar un grapat d'autocars de la tercera edat, fins a quatre si no em falla la memòria, procedents de Sencelles i Costitx, al millor estil dels mítings polítics de Manuel Fraga o dels actes organitzats pel partit de la IB3 (Quan deixaran de manipular la tercera edat o fins quan aquests es deixaran manipular?).

Del Joch de Ministrils i del reconeixement de mèrits a Miquel Aloy «Llargo», en parlaré un altre dia.

Un himne per sentir i veure diu el programa. Demencial. Convertiren el pati de la Misericòrdia en un gran plató de televisió local, els seixanta xeremiers que participaren en la farsa cobraren, cada un

d'ells, cent euros, és a dir, tres minuts mal comptats de comèdia (que em perdonin els comedians) costaren als contribuents sis mil euros, un milió de les pessetes d'abans.

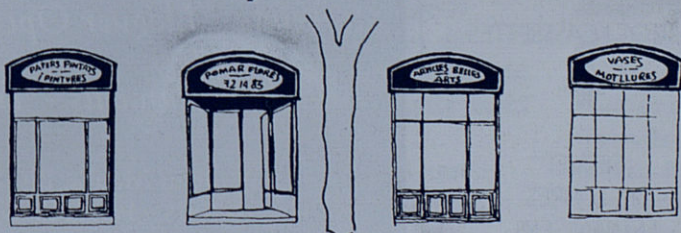
Llogar seixanta extres cinematogràfics que cobren 30 • per sis hores de feina hauria estat més barat, i s'hauria pogut dedicar la diferència a promoure la cultura popular vertadera, als barris o als pobles, que prou mancances d'infraestructures tenen: tallers de ball de bot, castellers, escoles municipals de xeremies, ajuts per comprar instruments a les escoles de música. Per cert, parlant de castellers, aquests varen ser marginats perquè segons l'organització són populars però no tradicionals (Això dit pels mateixos que col·laboraren econòmicament amb l'Ibatur per enviar una colla de «tunos» a promoure les Balears en un fira internacional de turisme). Gastar aquesta doblerada per quatre autocars de gent de la tercera edat, representants polítics i una petita quantitat

Obrint el programa de la II Fira de Cultura Popular d'Arrel Tradicional, veim la fotografia de la Molt Honorable del sí a tot, és l'única que hi ha en tot el programa; dels participants, només el nom i en lletra petita.

Opinió

"Encara queden botigues"

Casa Domar Flores

PAPERS PINTATS I PINTURES · ARTICLES PER A ARTISTES · VASES I MOTLLURES

SANT MIQUEL, 77 - Telèfon 971 72 14 83 - Fax 971 71 93 12 · 07002 - PALMA (MALLORCA)

d'espectadors, és un insult a la cultura. Si descomptam la gent gran i els polítics, érem una trentena de persones. Tal vegada això de gastar tants de doblers públics és un dels pilars que està posant el Sr.

xerrar i xerrar i no dir res, vestida i pentinada de «tiros largos» (sempre he tengut la curiositat de saber si les despeses de perruqueria surten del seu sou o si també les pagam entre tots).

«L'himne de Mallorca es feia en playback, un insult als xeremiers»

Guillem Ginard, pilars als quals feia referència la periodista Lourdes Duran (Diario de Mallorca 18 d'abril de 2005)

Crida l'atenció que un director general del Consell, exbatle i ballador conegut, no es va adonar que l'himne de Mallorca es feia en playback i de l'insult que representa a la tradició de les xeremies i als xeremiers.

Les paraules de la Molt Honorable del sí a tot, ni fred ni calor (com diu el coverbo zero graus). Té la virtut de

en cultura popular i tradicional del Països Catalans, i coordinador de la prestigiosa revista Caramella, de tots els bufons de l'Honorable consellera Dolça Mulet, no en va comparèixer cap (tal volta tenien por dels participants a la conferència) Els hauria anat molt bé escoltar el Sr.

Frechina, segur que no farien tants de disbarats.

L'Honorable consellera gimnàstica, el seu director general exflorista (El País 27 de març de 2005 A. Manresa) un conegut xeremier calatravi (no

sé quin càrrec té) i un recentment nomenat coordinador de cultura popular (exmembre de la Federació d'Associacions de Veïns de Palma) no varen venir a donar la cara, no es presentaren a la taula rodona, que no es va celebrar per l'absència dels organitzadors.

Enyor l'honestat dels antecessors als seus càrrecs, com Damià Pons com a conseller, i del seu equip, sobretot de la directora general del Departament de Cultura del Consell Insular de Mallorca, Bàrbara Bujosa, que tenien i tenen molt clar que la cultura popular ha de ser participativa i no un espectacle, el mateix que diu l'esmentat Josep Vicent Frechina.

Una fira que diuen que ha costat 120.000 €, vint milions de pessetes, mal ploguin rodes de molí sense forat. Tal vegada es remourien alguns càrrecs polítics i assessors.

«Només la cultura fa ciutadans lliures» (Emili Darder Canaves, batle de Palma)

L'endemà de la conferència de Josep Vicent Frechina, una de les persones més qualificades en l'actualitat

Carrer d'en Rubí, 5
Tel. 71 38 21
07002 Palma (Mallorca)

LLIBRES DE TOTS
ELS PAÏSOS
CATALANS

LLIBRES INFANTILS
I JUGUETES

LLIBRES DE TEXT

DISCOS I CASSETTES

SERVEI
DE LLIBRES
ESTRANGERS

Pianos Can Garcias

Des de 1.951

*Pere Josep Garcias
Pianer*

Reparació, Restauració i Afinació

Venda i Lloguer Opció-Compra

Assesoraments - Transports

Joan Maura, Bisbe, 10
07005 · Palma de Mallorca
Tel./Fax: 971 462 016 · Mòvil: 607 891 930
www.lasguias.com/pianosgarcias

Tendències **cinefàgia**

Com vares aprendre a besar?

MATÍAS VALLÉS

Al cinema de les superproduccions o bombes, fins i tot el número i la distribució de les escenes d'amor a cada pel·lícula estan taxats per endavant. Ocorre el mateix amb les persecucions automobilístiques i les explosions. Es parteix d'una matriu, sobre la qual es col·loquen personatges que, una vegada donen Armageddon, una altra Batman begins, i a la tercera, Els 4 fantàstics. No sempre va ser així, en moments determinats de la història de Hollywood s'atenien els criteris dels guionistes. L'existència d'una recepta no minora l'efecte sobre l'espectador, i la pregunta que cal plantejar-se és «Com vàrem aprendre a besar?» O plantejat amb un altre enunciat, «Per què no ens fregam el nas com els esquimals?» Per formular una resposta, cal mirar inevitablement cap a la pantalla. Sovint ens costa reconèixer que la majoria d'advocats i metges varen triar la seva professió a partir d'una pel·lícula. Gregory Peck va fer més per la carrera jurídica a Matar un rossinyol que l'exemple sumat de tots els seus practicants. No obstant això, als practicants insignes d'aquests oficis els costa confessar-ho, una vegada consagrats. Cal destacar, per tant, l'exemple de Luis Martí

Mingarro. El degà del col·legi d'advocats de Madrid i mallorquí devocional, va aprofitar el seu ingrés a la Reial Acadèmia corresponent per enumerar les produccions de Hollywood que més havien fet per disseminar la vocació de les lleis i per comprendre el seu treball. Arribarem a la besada, no es preocupin, però abans hem de reafirmar el poder mimètic que exerceix la pantalla. Per exemple, un dia va sorgir l'expressió «màfia russa», i hi ha la possibilitat de sorprendre's davant de la implantació, a Moscou i als qui l'envolten, d'un fenomen típicament italià, popularitzat després de ser empeltat als Estats Units. Els primers sorpresos havien de ser els mafiosos exsoviètics mateixos. Per adequar el seu comportament a les pautes dels «maffiosi», contemplaven una vegada i una altra Un dels nostres, i així aprenien els codis antiètics dels «goodfellas». La qüestió es complica quan recordem que Scorsese va rodar aquesta pel·lícula, amb Robert de Niro al repartiment. Igual que s'esdevé amb el Coppola de El Padrino, es tracta d'italoamericans que varen viure una infància burgesa protegida, allunyats dels excessos del crim organitzat. És a dir, la seva visió és

radicalment fictícia. Tancant el cercle, els visionaris de Hollywood varen inventar la sagnant màfia russa tal com la coneixem.

El corollari és que som molt més fotosensibles o sensibles als fotogrames del que estam disposats a confessar. Si no hem esgotat les seves suspicàcies, recordi que un jove mallorquí es va disparar un tret en un cine de Palma, durant la projecció de El cabo del miedo d'Scorsese. Venia de matar un altre home, i resulta prou fàcil establir una connexió psicològica amb aquesta pel·lícula carregada de desassossec. Tots ja som conscients de la imatge. Imaginam —ho veim tot en imatges— i som imaginats. Aquesta professionalitat davant les càmeres, de ciutadans sense cap experiència prèvia, es va posar de manifest l'11-S, i més recentment s'ha reforçat arran dels atemptats de Londres. Quan s'esdevenen tragèdies com les indicades, els familiars de les víctimes, novicis absoluts en l'art de posar, saben comportar-se a la perfecció davant les càmeres. Només els falta pràctica, duen hores d'aprenentatge teòric, examinant els seus contemporanis inexperts en idèntica tessitura. Per descomptat, l'espectador no pot suprimir la sensació d'un

dolor impostat, d'una fabricació. Aquí no es posa en dubte l'autenticitat del sentiment que provoca la notícia, sinó les tècniques utilitzades en la seva expressió, sota pretext de fer-la més convincent. El cas

a Osetia. El dolor dels pares era «autèntic» —en què l'autenticitat es refereix al criteri primitiu i ja desfasat d'una expressió no assajada—, fins al punt de fer-se insostenible. Per descomptat, aquest

caràcter genuí es va perdre quan va commemorar-se'n el primer aniversari, quan les càmeres ja no

«Gràcies al cinema, hem incorporat la càmera al nostre repertori gestual»

desgraciadament més corrent ens porta a Orient Mitjà. Les mostres de dol dels palestins estan absolutament mediatitzades per les càmeres, en algun moment sorgeix la sospita que els participants estan vigilant l'enquadrament de reüll.

Gràcies al cinema, hem incorporat perfectament la càmera al nostre repertori gestual. En un experiment difícil de dur a la pràctica, és evident que el consum massiu de material pornogràfic ha d'haver influït en la vida sexual de les parelles. D'acord amb les pautes d'emulació evidents en altres camps de la vida, el contorsionisme ha d'adaptar-se a les regles del porno dur. El contrast amb una emoció espontània s'aprecia quan l'esdeveniment sobrevé en un entorn no modificat per les imatges. Per exemple, la matança a l'escola de Beslan,

eren un objecte inesperat.

El cinema ens ha professionalitzat, i és pràcticament impossible trobar un racó del planeta on la càmera agafi un ésser humà desprevingut. Si adverteix un rastre de sorna en la forma en què els indígenes de l'Amazònia pareixen anar a la seva davant d'un equip de National Geographic, no ho atribueixi immediatament a un excés de susceptibilitat per part seva. A les geografies insondables, els nadius reben l'antropòleg més que aviciats, amb l'amanerament que avalu els seus prejudicis o burlant-se obertament del seu treball. Dit d'una altra forma, besam amb la consciència que estam complint amb els cànons de la pantalla. Hi ha molta gent que mai no se n'hauria enamorat si no ho hagués vist abans al cinema.

Devem les imatges a l'emperador Constantí. Ell ens va

alliberar i ens va esclavitzar. L'Islam, com no podia ser menys, prohibeix la representació del cos. No obstant això, Occident tendeix a la hipertròfia, i el cinema ja només aporta una proporció ínfima dels milions de rostres que contemplam diàriament. Un pelloja —o nadiu americà— una vegada va ser traslladat a San Francisco. Enfrontat a la multitud, va sentenciar que en aquesta urbs «caminaven els morts», perquè li pareixia impossible que hi hagués tantes persones vives. Els morts també caminen per la pantalla, que en realitat no distingeix el passat i el futur. És cèlebre l'observació de qui no podia veure Casablanca sense deprimir-se, en advertir que tots els participants havien mort en aquella pel·lícula.

Per la seva pròpia definició, la innocència implica l'absència d'un arxiu. Quan una experiència pot ser reviscuda amb una exactitud fotogràfica, el factor sorpresa queda suprimit, com es demostra sense més ni més que tornar a l'11-S. Quan començam a comportar-nos com si una càmera ens enregistràs? La primera vegada que vàrem veure els fruits d'una càmera a la pantalla. Com ja digué Nietzsche, quan mires l'abisme, l'abisme també et mira a tu. El cinema ens ha abismat.

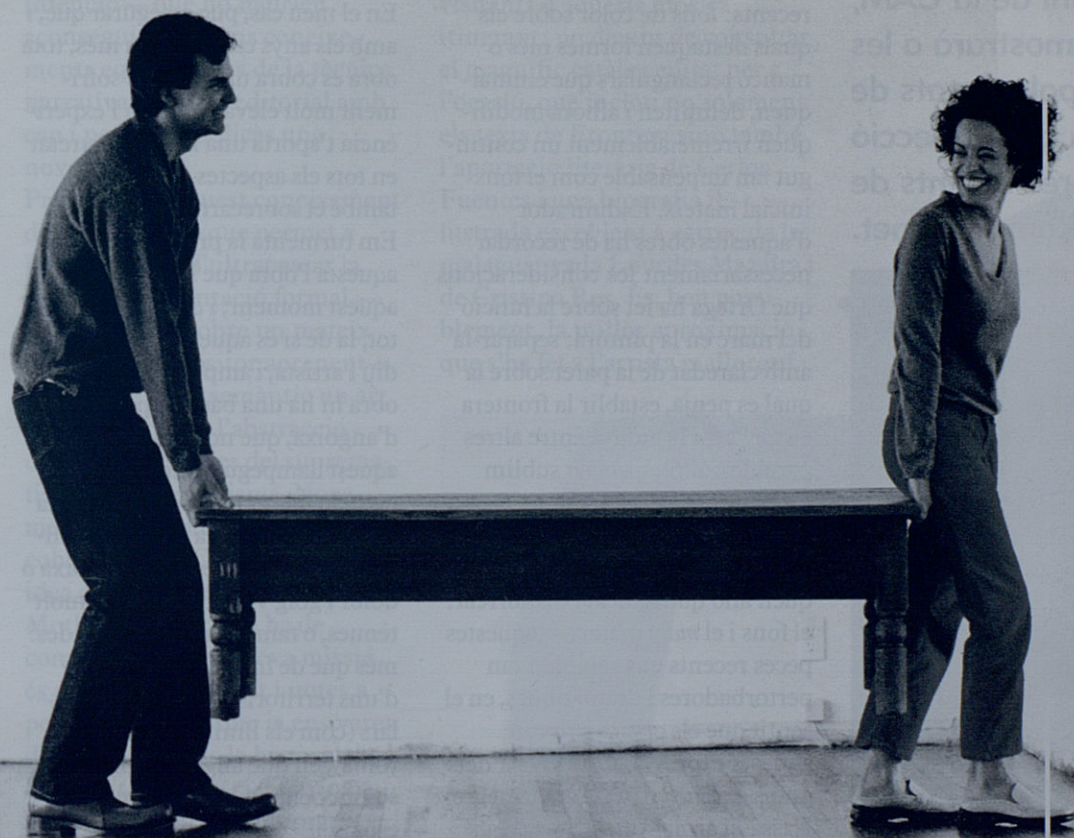
Quan ajuntem les nostres energies, tot costa menys.

Amb les noves tarifes de **llum i gas** de Fecsa Endesa, estalviar et costarà menys. A més a més, no cal que facis cap canvi en la instal·lació. I, ara, en contractar-les, gaudiràs totalment gratis del **Servei de Reparacions Urgents 24 hores** (electricitat, fontaneria, cristalleria i serralleria).

Per tu, milers de nosaltres

Noves
TARIFES de **llum i gas.**

i,
a més, de
franc

Servei
de reparacions
urgents **24**
hores

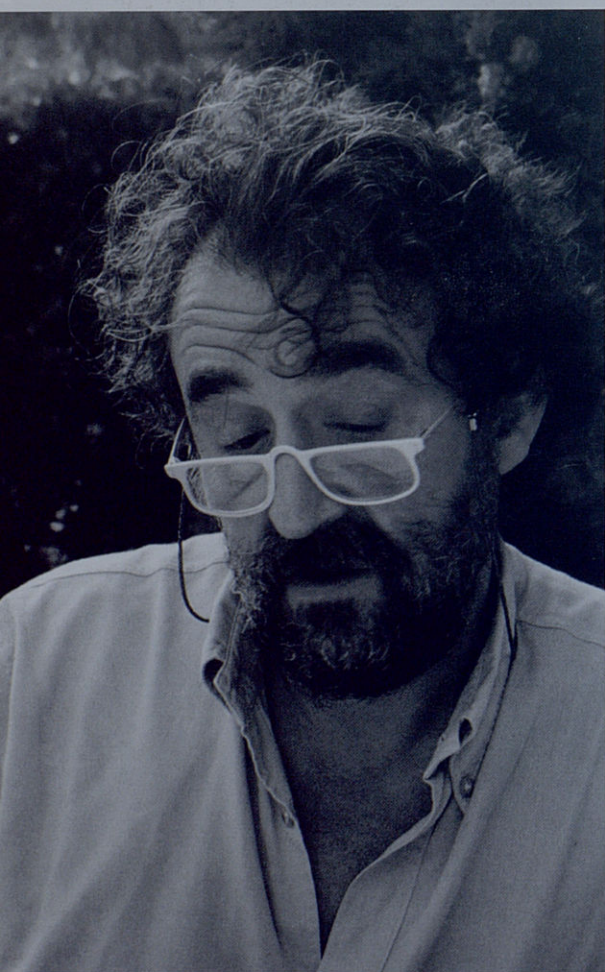
Truca ara al **900 84 83 84** o informa-te'n a **endesaonline.com**,
a la teva **Oficina Comercial** o al **Punt de Servei** més proper

Finestres dramàtiques

per a Ramon Canet

CARLES CANALS

El 5 d'agost el Museu d'Art Contemporani d'Eivissa acull la primera etapa d'una mostra itinerant que, al llarg d'un any i sota patrocini de la CAM, mostrarà a les principals ciutats de l'Estat una gran selecció de les obres recents de Ramon Canet.

Es tracta de llenços i monotips de gran format que descriuen alguns dels trets més assenyalats d'aquest artista, com són la coherència i el sentit dramàtic de la seva obra al llarg del temps.

Ha estat Robert Hughes qui ha assenyalat el caire de *finestres* que mostra bona part d'aquestes teles recents: fons de color sobre els quals destaquen formes més o manco rectangulars que emmarquen, delimiten i alhora modifiquen irremeiablement un contingut tan impensable com el fons inicial mateix. L'admirador d'aquestes obres ha de recordar necessàriament les consideracions que Ortega ha fet sobre la funció del marc en la pintura: separar-la amb claredat de la paret sobre la qual es penja, establir la frontera entre l'art i la vida o, entre altres paraules, allò especial i sublim d'allò quotidià i ignorat.

Potser per aquesta funció de marc o finestra perversos —que destaquen allò que haurien d'anorrear: el fons i el *marc* mateix— aquestes peces recents ens semblen tan pertorbadores i dramàtiques, en el sentit que els crítics empenen aquesta expressió per a parlar dels grans *jazzmen* o del cinema negre: L'assassí armat veu la porta tancada per la qual sap que ha d'entrar el detectiu; la porta s'obre efectivament i el criminal dispara veloç... al buit, perquè el seu perseguidor s'ha ajagut en terra abans de girar la clau i ara apunta amb el canó de la seva pistola al delinqüent desconcertat.

I el drama s'estén a les formes mateixes de la traçada, fingidament geomètrica —com al jardí japonès, una *imperfeció* voluntària

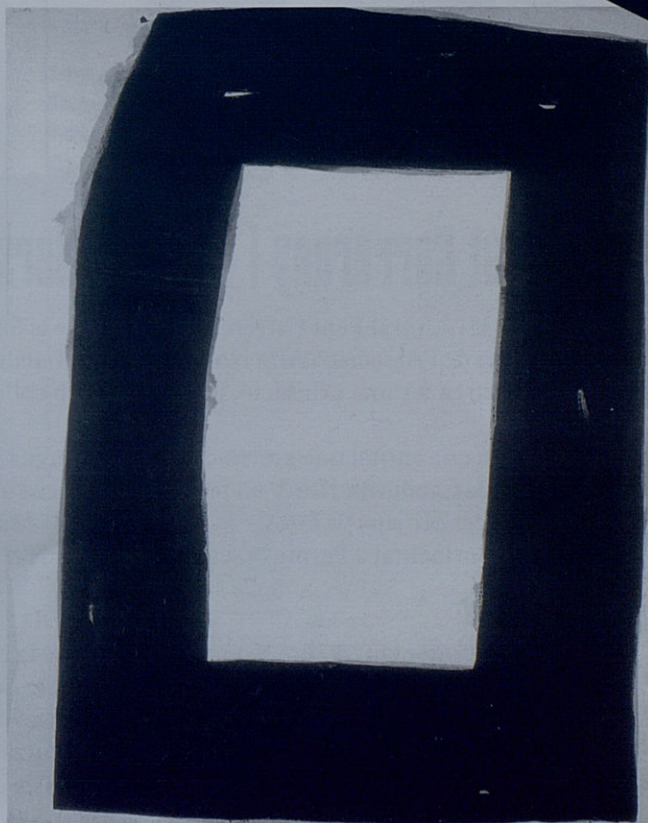
trenca el conjunt, com a senyal d'avís d'una natura caòtica subjacent a l'artifici de l'ordre. En un text que l'escriptor Guillem Frontera ha elaborat per al catàleg d'aquesta mostra, el mateix Canet explica: «He sentit parlar molt del goig implícit en la creació artística. És un assumpte molt complex. En el meu cas, puc assegurar que, i amb els anys cada vegada més, tota obra es cobra una taxa de sofriment molt elevada. Quan l'experiència t'aporta una major seguretat en tots els aspectes accessoris, també et sobrecarrega de dubtes. Em turmenta la pregunta de si és aquesta l'obra que he de fer en aquest moment; i de vegades, fins i tot, la de si és aquest el meu camí», diu l'artista, i amplifica: «En tota obra hi ha una base de patiment, d'angoixa, que no exclou, però, aquest llampegueig de felicitat quan la tela et parla i et manifesta obertament la seva plena complicitat. Les fronteres entre angoixa o dolor i goig val a dir que són molt tènues, o també, molt indefinides: més que de fronteres parlariem d'uns territoris fronterers irregulars (com els límits de l'imperi romà), en què angúnia i plaer sovint ocupen els mateixos espais.»

El sentit dramàtic no just es manifesta a través de la forma, sinó d'un coneixement extens i pràctic de la teoria del color, afavorint que una mateixa estructura pugui esdevenir diversa segons l'ús de complementaris o d'anàlegs. En efecte, «Sense un bon domini de l'ofici, acabes anant per on possiblement no voldries anar. L'ofici és la condició *sine qua non* per assolir la llibertat

creadora. L'ofici et permet descobrir el camí. D'ençà que vaig començar a preparar-me per ser pintor, les coses en aquest sentit han derivat cap a una situació general que, a la meua manera de veure-ho, representa un retrocés. Hem passat uns anys en què fins i tot s'ha arribat a endimoniar l'ofici, com si saber fer les coses fos un obstacle per a la creativitat. Hi ha hagut moments, en el fragor de la batalla pel mercat, en què si dominaves l'ofici eres objecte d'anatema: reaccionari. Amb la coartada que tota persona ha de desenvolupar la seva creativitat, el camp de les arts visuals va ser envaït per persones —hem de suposar que sempre amb bona intenció— que no haurien aconseguit, amb uns coneixements equiparables de la tècnica narrativa, que cap editorial amb cap i peus els publicàs una novel·la».

Precisament aquest coneixement de l'ofici és allò que permet a Ramon Canet d'ultrapassar la mera experimentació formal —les variacions sobre un mateix tema del compositor aprenent— fins a esdevenir semàntic un art tan rebel com és l'abstracció d'arrel diversa: des del suprematisme a l'informalisme. Novament ens retrobam aquí amb la coherència de Canet: «És una idea que he heretat de Robert Motherwell, l'artista ha de comprendre que la seva missió és posar algun accent i notes a peu de pàgina al que ja ens varen dir els gegants de la història de l'art. Fora d'aquesta doctrina, no hi ha modernitat duradora. Sembla poca cosa, però l'obra que ens ha deixat el mateix Motherwell ens diu fins a quin punt aquests accents i notes a peu de pàgina poden assolir magnituds grandioses. Quant a mi mateix, afront el futur amb una mescla d'ambició i d'humilitat, que són perfectament compatibles, tot i que no seria completament sincer si no reconegués l'existència de

moments d'extremada perplexitat, de dubtes i de decepcions.» I no podem tampoc incórrer en l'errada de considerar l'obra com a vàlida exclusivament des de la interpretació de la història de l'art. He volgut eludir, en aquesta petita aproximació al compromís artístic de Canet, tota referència a les influències formals concretes que ens miren des de la finestra de l'autor: són innecessàries per al gaudi de l'obra de Canet i poden enutjar l'espectador amb pedanteria. Una part notable —i noble— de la seva pintura radica en una senzillesa que, com recorda oportunament Guillem Frontera, no ha de ser confosa amb la simplicitat. Una darrera recomanació als visitants d'aquesta mostra itinerant: no deixin de consultar el magnífic catàleg editat per a l'ocasió, que inclou no solament els texts de Frontera sinó també l'aportació literària de Carlos Fuentes i una biografia il·lustrada excel·lent a càrrec de la malaguanyada Lourdes Mazaira i de Cristina Ros. És, ben possiblement, la millor aproximació que s'ha fet a l'artista mallorquí.

Art
Tendències

Males perspectives per a la temporada turística

A mesura que avança l'estiu es veu que la temporada turística no serà bona. Minven el nombre de visitants, els dies d'estada i també les despeses per persona. Augmenten els hotels que s'apunten al tot inclòs com a mesura per pal·liar el descens de turistes, però això va en detriment de l'oferta complementària. També es veu com es perden molts de clients que abans repartien les despeses i ara gairebé no surten de l'hotel. Les perspectives són bones pel mes d'agost, però el juny i el juliol han estat magres, fins al punt que han sovintejat els establiments que han donat vacances a part del seu personal en

mesos teòricament de temporada alta i d'altres que han provat de mantenir l'ocupació fent ofertes als mallorquins mateixos. El setembre encara és una incògnita, a causa que els europeus, com més va, més tard planifiquen les seves vacances, per la qual cosa les reserves es fan amb poquíssim temps d'antelació.

Fent Carrerany i els castellers de Bao

L'Associació Cultural Fent Carrerany de Maria de la Salut ha estat l'amfitriona de l'Associació Aire Nou de Bao, a la Catalunya Nord. Els castellers varen fer una exhibició, juntament amb colles mallorquines.

Aire Nou és una entitat que pretén defensar la llengua i la cultura catalanes a la Catalunya Nord, un territori fortament unit a la nostra illa, ja que a l'Edat Mitjana va formar part del Regne de Mallorca, que tenia la capital continental a Perpinyà, mentre que Palma n'era la capital insular.

Hervé Pi, representant d'Aire Nou, va explicar que la situació de la nostra llengua a la Catalunya Nord és força difícil, ja que l'estat francès no li reconeix cap tipus d'oficialitat. La seva associació, a més a més de promoure la construcció de castells humans, organitza altres activitats, entre les quals cal destacar l'organització de cursos de català per a adults.

Català als DVD

La Generalitat de Catalunya acaba de crear el Servei Català del Doblatge, a través del qual Televisió de Catalunya assumirà el doblatge per a televisió dels films estrangers que s'estrenin a les sales comercials i el cedirà a les distribuïdores perquè puguin afegir-lo a les edicions de DVD i de vídeo i perquè el posin a disposició de les televisions que en comprin els drets d'emissió. El servei, que es va presentar ahir, també gestionarà el fons de doblatge de TV3. S'espera que es doblin més de 650 pel·lícules anuals. Segons el conseller primer, Josep

Bargalló, la intenció és «que en consum individual i privat els ciutadans puguin accedir a les pel·lícules enregistrades en la llengua que vulguin, és a dir, que també ho puguin fer en català» i va destacar que «el cost anual perquè això sigui possible serà només d'uns dos o tres milions d'euros a afegir al pressupost de què ja disposa la Corporació», la qual cosa «n'optimitza els recursos». Això pot significar un augment considerable de pel·lícules en format DVD que inclogui una banda sonora en català.

Premis Mallorca

Ja hi ha data per al lliurament dels premis literaris Mallorca, que atorga el Consell de Mallorca. Serà dia nou de setembre, dins el marc de la celebració de la Diada de Mallorca del dia dotze d'aquest mes mateix.

Cal recordar que aquests premis són els més ben dotats de la literatura catalana, amb una dotació de 70.000 euros per a la millor novel·la i de 10.000 euros per al primer guardonat en la secció de poesia. A més a més fa poc que s'ha confirmat que aquestes quantitats estaran exemptes de la retenció de l'IRPF, per la qual cosa els guanyadors en rebran la seva total integritat. A hores d'ara els jurats ja s'han constituït i ja treballen de valent en la valoració i selecció de les obres presentades. Destaquen que ja n'han trobat algunes de molt bon nivell literari.

Relojeria Española S.L.
Fundada en 1885

Concessionari Oficial

Ω
OMEGA

LONGINES
SWISS WATCHES

⌚
TISSOT
Swiss Quality Time

RADO
Switzerland

OFFICIAL COSMONAUTS CHRONOGRAPH
FORTIS
SWISS WATCHES

SWISS ARMY

EMPORIO ARMANI

HAMILTON
AMERICAN • SINCE 1892

Plaça de Cort, 14
07001 · PALMA DE MALLORCA
Tel. 971 721 563 · 971 724 344
Fax 971 714 369
www.relojeriaespanola.com
respanyola@wmega.es

EL MIRALL

EL MIRALL BUTLLETA DE SUBSCRIPCIÓ

Sr./Sra. _____

DNI _____

Adreça _____ núm. _____ pis _____

Codi postal _____ població _____

Telèfon _____

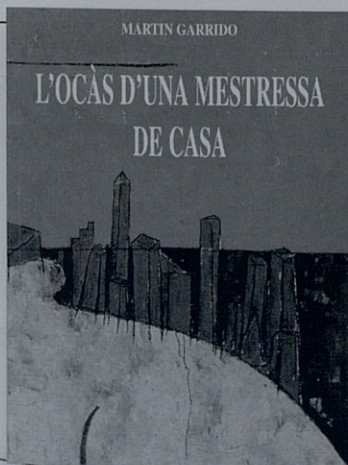
Em subscric a la revista EL MIRALL, al preu de 25 euros de quota anual. Podeu presentar els rebuts a l'entitat bancària/d'estalvi que indic a continuació i a la qual deman que els accepti i els carregui al meu compte:

Banc/Caixa _____

Signatura

Agència/oficina _____

DC _____ cte./lta. núm. _____

***Folletos color
Edició de Llibres i Revistes
Impresos en general
Posters Color***

XISCO
arts
gràfiques

**C/. Del Baix Riera 1 - a - Palma
Tel. / Fax: 971 47 57 54**

TeNiM
UNa LLeNGUa
PeR SeNTIR

LLORENÇ VALVERDE CATEDRÀTIC

“Jo he decidit implicar-me
personalment en l'ús del català”

A Mallorca tenim una llengua
pròpia.

Molts dels que viuen aquí encara
no la parlen, i alguns ni tan sols
l'entenen.

Si et sents mallorquí o vius a
Mallorca, fes sentir la nostra
llengua.

971 00 28 00

Consell de Mallorca

ets
tu